

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Тернопільський національний економічний університет
Факультет обліку і аудиту
Кафедра обліку та контролю в сфері публічного управління

Шишко О.І.
Облік, аналіз та аудит іноземних інвестицій
/Accounting, analysis and audit of foreign
investments

Спеціальність – 071 Управління і адміністрування

Магістерська програма – Міжнародний облік

Дипломна робота за освітньо-кваліфікаційним рівнем “магістр”

Виконала студентка групи
ОМОм - 21
Шишко О.І.

Дипломну роботу допущено до захисту

“ ___ ” _____ 2018 р.

Завідувач кафедри

Тернопіль – 2018

ВСТУП

Актуальність теми. Використання іноземних інвестицій для розвитку національної економіки забезпечує більш швидке її входження до світової господарської системи. Ступінь розвитку іноземного інвестування є критерієм зрілості ринкових реформ, довіри світового співтовариства до політичного курсу України. Інвестиції виступають засобом забезпечення умов переходу до економічного зростання, науково-технічного прогресу, підвищення якісних показників господарської діяльності на макро- та мікрорівнях.

Залучення коштів іноземних інвесторів для здійснення економічних перетворень у нашій країні може бути реалізовано тільки за умови повної довіри і співпраці між учасниками інвестиційного процесу, забезпечення їх оперативною та достовірною інформацією. Однією з важливих проблем низької активності інвестиційного ринку в Україні є певний рівень недовіри до фінансової звітності та економічної інформації, що надається українською стороною. Зазначені документи не тільки не дозволяють приймати рішення про фінансування, але й не дають змоги оцінювати ефективність отриманих пропозицій.

У зв'язку з цим нагальним питанням стає розробка ефективної методики обліку, аналізу та аудиту іноземних інвестицій з урахуванням вимог національних і міжнародних стандартів, а також сучасних досягнень у галузі інформаційних технологій. Питання щодо методики оцінки, обліку та аудиту фінансових інвестицій розглядаються в працях М.Т.Білухи, І.О.Бланка, Ф.Ф.Бутинця, С.Ф.Голова, С.Я.Зубілевич, Г.Г.Кірейцева, Я.Д.Крупки, М.Р. Лучка, В.М.Пархоменка, А.А.Пересади, В.С.Рудницького, В.В.Сопка та інших. Проте сучасні економічні умови вимагають комплексного підходу до вирішення проблем, пов'язаних із реформуванням національної системи бухгалтерського обліку і звітності, зокрема

інвестиційної діяльності підприємств, що визначає актуальність теми дослідження.

Мета та завдання дослідження. Метою дослідження є теоретична розробка і обґрунтування комплексу науково-методичних положень з удосконалення обліку, аналізу та аудиту іноземних інвестицій, їх гармонізації з практикою та міжнародними стандартами.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність вирішення таких завдань:

- з'ясувати сутність та поняття іноземних інвестицій як економічної категорії для визначення їх як об'єктів обліку, аналізу і аудиту;
- обґрунтувати та надати пропозиції щодо впровадження вдосконаленої класифікації інвестицій з метою їх оцінки, обліку та відображення у фінансовій звітності;
- дослідити варіанти оцінки інвестицій, що визначені у вітчизняних та міжнародних стандартах обліку;
- визначити організаційні і методичні основи бухгалтерського обліку іноземних інвестицій та розробити пропозиції щодо їх удосконалення;
- розробити інформаційну схему автоматизованого робочого місця фахівця з обліку, аналізу та аудиту іноземних інвестицій з метою забезпечення користувачів достовірною та оперативною інформацією, а також створення єдиної інформаційної бази для складання фінансової звітності;
- з'ясувати джерела інформаційного забезпечення аналізу та аудиту іноземних інвестицій підприємств;
- дослідити питання організації та методики аудиту на предмет їх застосування для здійснення аудиторської перевірки операцій з іноземними інвестиціями;
- визначити методичку, прийоми та процедури аналізу інвестицій як складової оцінки фінансового стану підприємства.

Об'єктом дослідження є інвестиційна діяльність та операції у сфері залучення іноземних інвестицій Агрохолдингу «Мрія».

Предметом дослідження є теоретико-методичні питання обліку, аналізу і аудиту іноземних інвестицій підприємств.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети були використані наукові методи, які застосовуються при вивченні соціально-економічних процесів і явищ, а саме: методи наукового узагальнення (при уточненні сутності та класифікації інвестицій), діалектичний метод (при визначенні проблем інформаційного забезпечення інвестиційної діяльності), методи індукції і дедукції, класифікації, порівняння, наукової абстракції, системного і комплексного аналізу (при вдосконаленні методики обліку та аудиту іноземних інвестицій, розробці робочих документів аудитора). Інформаційною базою дослідження стали законодавчі і нормативні документи, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених з питань обліку і аудиту, інвестування, права, міжнародні стандарти обліку і аудиту, фінансова звітність та документи первинного, аналітичного і синтетичного обліку Агрохолдингу «Мрія».

Практичне значення одержаних результатів. Застосування на практиці результатів дослідження дасть можливість забезпечити адекватне відображення операцій щодо обліку та аудиту іноземних інвестицій в економіку України. Результати дослідження спрямовані на підвищення достовірності надходження іноземних інвестицій на територію України. Результати дипломного дослідження впроваджено в господарську практику Агрохолдинг «Мрія».

Структура і обсяг роботи. Основний зміст роботи викладено на 85 сторінках друкованого тексту. Робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, переліку використаних джерел, який включає 77 найменувань. Робота містить 6 таблиць, 20 рисунків.

Розділ 1 Іноземні інвестиції як економічна категорія та об'єкт обліку , аналізу і контролю

1.1 Іноземні інвестиції як фактор розвитку економіки України

Проблеми іноземного інвестування економіки завжди є актуальними та знаходяться у центрі економічних досліджень. Це обумовлено тим, що інвестиції торкаються найглибших основ господарської діяльності, визначають процес економічного зростання в цілому. У сучасних умовах економічного розвитку в Україні вони виступають найважливішим засобом забезпечення виходу з економічної кризи, структурних зрушень у народному господарстві, зростання технічного прогресу, підвищення якісних показників господарської діяльності на макро- і мікрорівнях. Активізація інвестиційного процесу є одним із надійніших механізмів соціально-економічних перетворень.

Економіка України, як і будь-якої країни, перебуває під впливом зовнішнього середовища. Розвиток процесів міжнародної економічної інтеграції, що супроводжується глобалізацією економічних зв'язків, вимагає прогресивних структурних зрушень в економіці України, поліпшення якісних показників на мікро- та макрорівнях, одним з важливіших засобів забезпечення яких є інвестиції. Здійснюючи зовнішньоекономічну діяльність, іноземні суб'єкти господарювання одержують додаткові можливості вирішувати проблеми власного соціально-економічного розвитку, а також сприяють оздоровленню загальної економічної ситуації в Україні.

Іноземні інвестиції, зазвичай, здійснюються в країні з відкритою економікою, де в наявності є кваліфікована робоча сила та відкритий простір для економічного зростання. Щодо визначення самого терміну, то іноземні інвестиції відповідно до Закону України «Про режим іноземного інвестування» № N 94/96-ВР від 19.03.96. Трактують як «всі види цінностей, що вкладаються іноземними інвесторами в об'єкти підприємницької та іншої діяльності з метою отримання прибутку чи досягнення соціального ефекту.

Іноземні інвестиції можуть здійснюватись у вигляді валютних або майнових цінностей, акцій, облігацій та інших цінних паперів, прав інтелектуальної власності»[15].

В. Г. Федоренко поділяє іноземні інвестиції на прямі, портфельні та реальні. Прямими іноземними інвестиціями вважаються капіталовкладення в реальні активи в інших країнах, в управлінні якими безпосередньо бере участь сам інвестор, при цьому кількість контрольованих акцій не повинна бути меншою за 25%[20]. Портфельними інвестиціями є невеликі капітальні вкладення в акції закордонних підприємств, що не дають права на управління ними, а також вкладення в цінні папери іноземної держави та міжнародних валютно-фінансових організацій. Реальними іноземними інвестиціями вважаються вкладення в землю, нерухомість, виробниче обладнання, витрати оборотного капіталу. Та іноземні інвестиції здійснюються не лише у формі капіталовкладень, все частіше вони включають в себе прогресивні виробничі, інформаційні технології та сучасні методи управління.

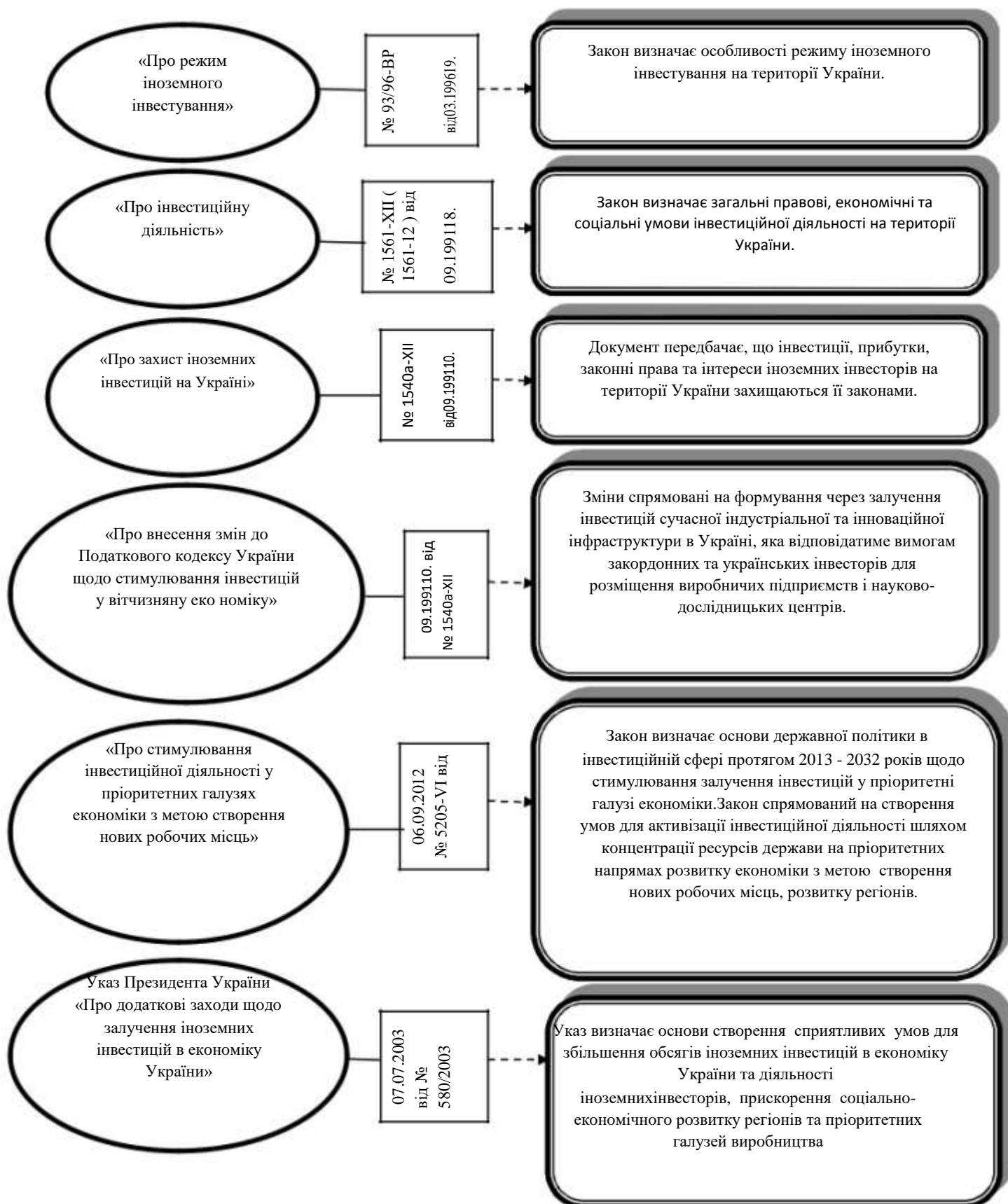
Іноземні інвестиції можуть здійснюватись у різних формах - відкриття дочірнього або асоційованого підприємства, купівлі контрольного пакету акцій вже існуючого підприємства, шляхом злиття компаній або створення спільного підприємства на території іншої держави, придбання прав на користування землею чи іншими природними ресурсами, у формі надання позик та кредитів[40].

Діяльність у сфері іноземного інвестування в Україні регулюється такими нормативними актами: Закон України «Про режим іноземного інвестування» № 94/96-ВР від 19.03.96, Закон України «Про інвестиційну діяльність» № 1561-ХІІ (1561-12) від 18.09.91, Закон України «Про захист іноземних інвестицій на Україні» № 1540а-ХІІ від 10.09.1991, Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо стимулювання інвестицій у вітчизняну економіку» № 1540а-ХІІ від 10.09.1991, Закон України «Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць» № 5205-VI від

06.09.2012 , Указ Президента України «Про додаткові заходи щодо залучення іноземних інвестицій в економіку України» № 580/2003 від 07.07.2003 та ін. Характеристику нормативно–правової бази, щодо регулювання інвестиційної діяльності в Україні наведено на рис.1.1.

Враховуючи недосконале українське законодавство, інвестиційна зовнішньоекономічна діяльність стикається з безліччю перепон, що перешкоджають більш ефективному залученню іноземних інвестицій в Україну. Уряд підтримує залучення іноземних інвестицій в економіку держави, та для закордонних інвесторів існує чимало труднощів при інвестуванні в економіку України. Завданням інвестиційної політики держави є регулювання інвестиційної діяльності, зокрема фінансове. В систему фінансового регулювання входять суб'єкти бюджетної, соціальної, податкової, митної, зовнішньоекономічної сфери, тобто державні правові органи, що визначають засади здійснення інвестиційної зовнішньоекономічної діяльності в межах країни.

Головною проблемою інвестування на сьогодні є скорочення попиту на продукцію, що виготовляється. Це спричинено як низькою платоспроможністю населення на внутрішньому ринку, так і зниженням експортних цін на світових товарних біржах. Основні ризики капіталовкладень заключаються також в певних інституційних умовах, як: політична та економічна нестабільність, корупція на державному та побутовому рівні, неефективне державне управління, недосконала організаційно-правова база. Це все впливає на перспективу залучення інвестицій в країну загалом та в регіони зокрема. Протягом останніх років платоспроможність населення значно погіршилась, це сприяло скороченню споживчої активності більшості підприємств, адже майже всі вони орієнтовані саме на внутрішній ринок.

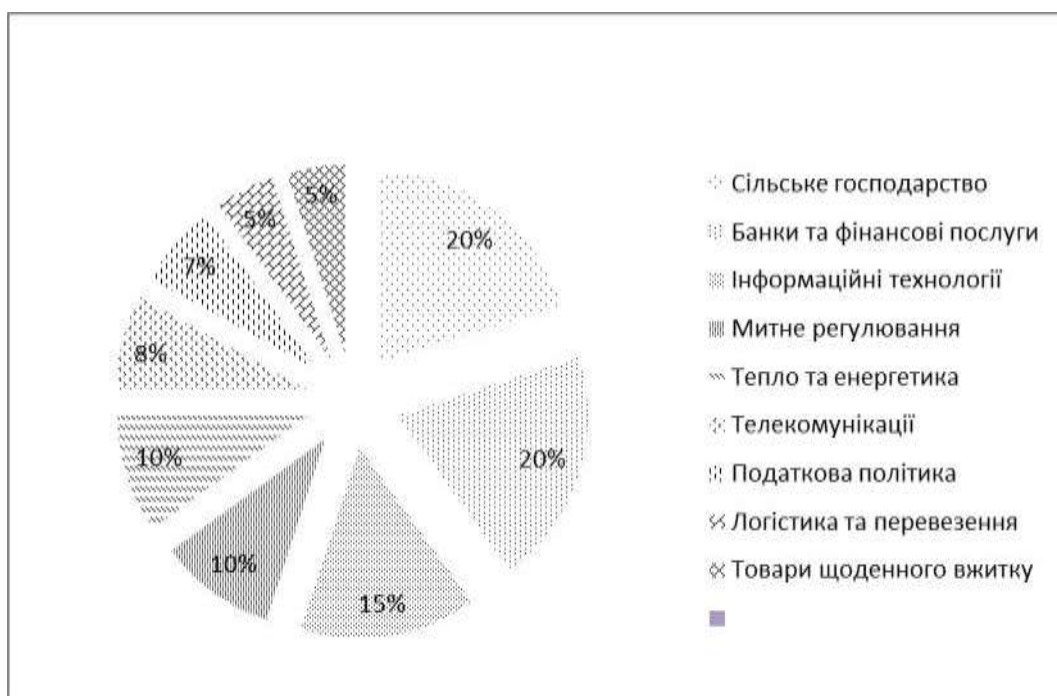
Рис.1.1 Нормативно – правова база регулювання інвестиційної діяльності в Україні

Але окремі підприємства, що спеціалізуються на виробництві певних груп товарів (фармацевтична, текстильна галузі), внаслідок падіння ринку та здорожчання імпорту та за умови залучення іноземних інвестицій, мають хороші перспективи для розвитку саме в Україні.

Сьогодні Україна продовжує залучати нові джерела іноземних інвестицій, що забезпечують розвиток окремих галузей промисловості та створення нових, інноваційних індустрій, що дозволить покращити економічний стан держави в майбутньому [77].

Американська торговельна палата опублікувала щорічний звіт щодо інвестиційної привабливості України та визначила перелік сфер, що належать до найбільш перспективних та регульованих для залучення інвестицій (рис.1.2). Як видно з рис. 1.2 найбільш привабливими для інвестування є такі галузі вітчизняної економіки як сільське господарство (20%), банки, фінансові та страхові послуги (20%), ринок інформаційних технологій (15%), енергетика (10%) та телекомунікаційна (8%) сфера. До основних ризиків, що стримують потік інвестицій в Україну відносять: низькі темпи реформ, недостатній захист прав іноземних інвесторів в Україні, недосконалість законодавчої бази, корупція.

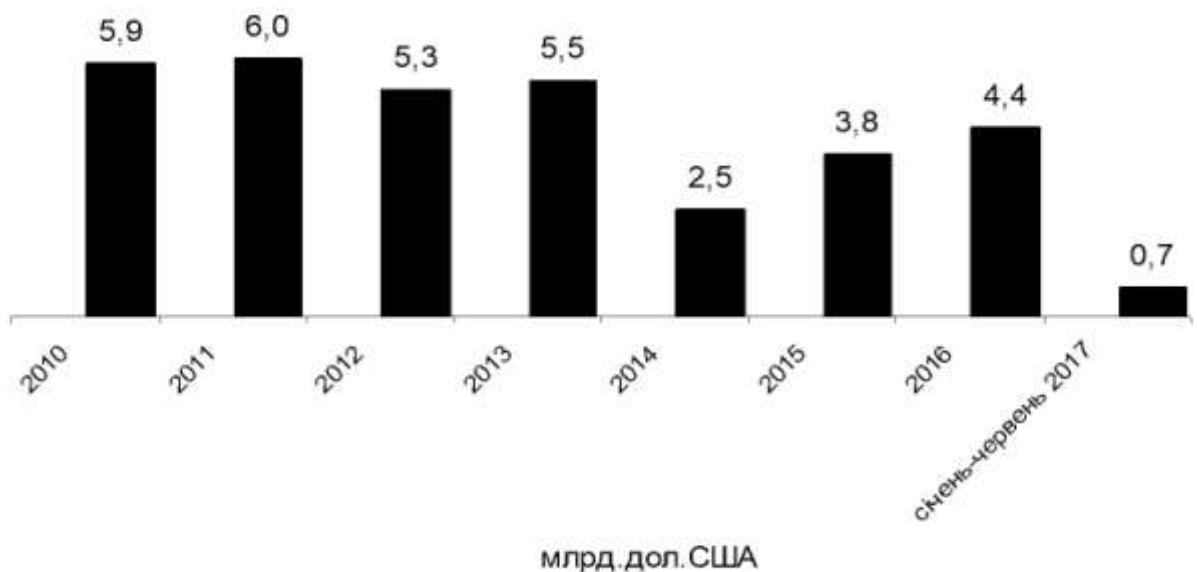

Рис.1.2. Топ 9 сфер для залучення інвестицій в Україні

За даними Держстату у січні-червні 2017 року в економіку України іноземними інвесторами з 75 країн світу вкладено 711,2 млн.дол. США прямих інвестицій (акціонерного капіталу)(рис.1.3).

Обсяг залучених з початку інвестування прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) в економіку України на 01.07.2017 року становив 38981,5 млн.дол. США. Інвестиції спрямовуються у вже розвинені сфери економічної діяльності.

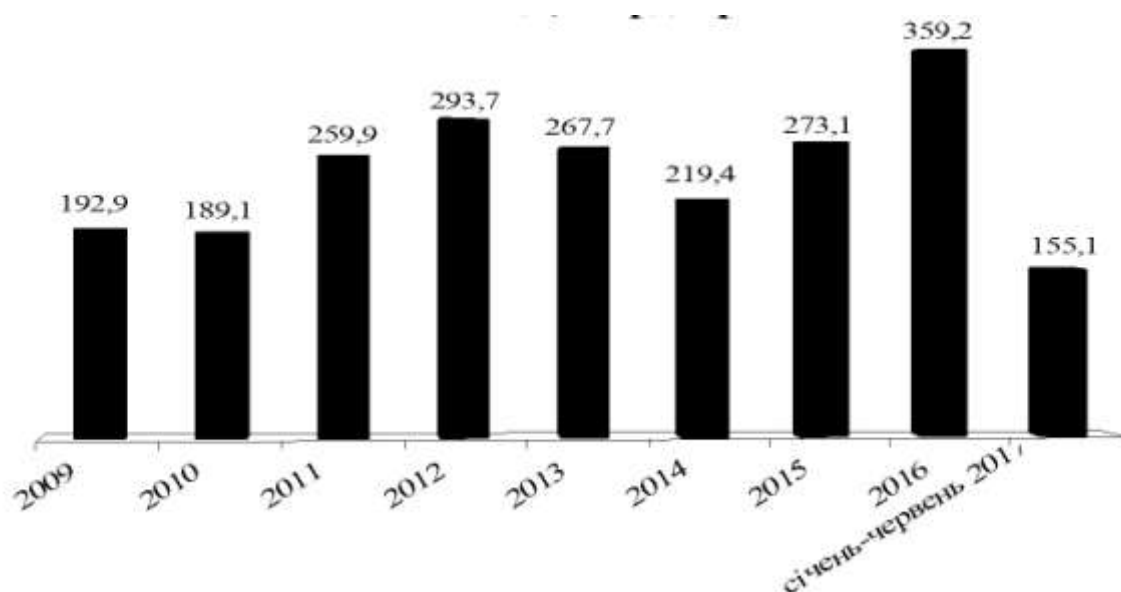
З рис.1.3 відмічаємо значне скорочення прямих іноземних інвестицій у 2014-2017 роках так, у 2014 р . розмір прямих іноземних інвестицій становив 2,5 млрд.дол.,тоді як у 2010 – 5,9 млрд .дол. Протягом 2015-2016 років спостерігається підвищення розміру інвестицій з 3,8 млрд.дол. у 2015 до 4,4 у 2016р.

Рис.1.3 Вкладення прямих інвестицій (акціонерного капіталу)

До основних країн-інвесторів належать Кіпр –25,5 %, Нідерланди – 16,2%, Російська Федерація – 11,4%, Велика Британія – 5,5%, Німеччина – 4,5%, Віргінські Острови (Брит.) -4,3%, і Швейцарія – 3,9%.

Обсяги освоєння капітальних інвестицій підприємством України у січні-червні 2017 року складають 155,1 млрд. грн., що на 22,5 % більше від обсягу капітальних інвестицій за відповідний період 2016 року (рис.1.4)

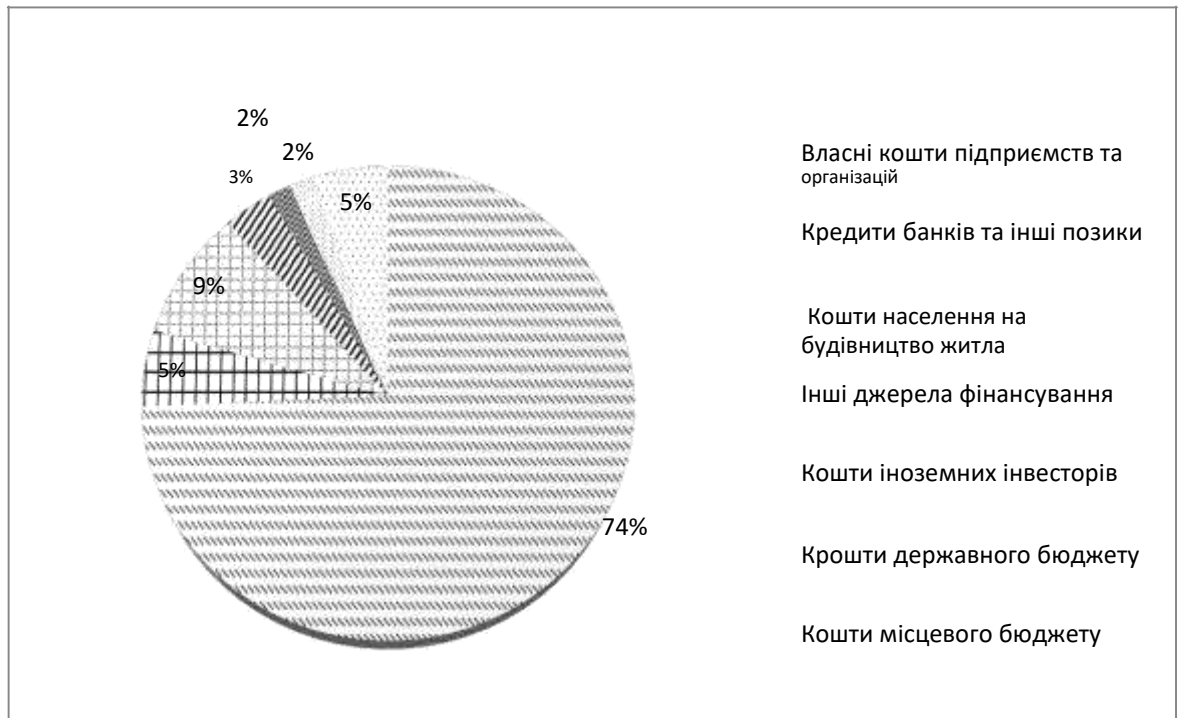

Рис.1.4 Обсяг надходження капітальних інвестицій в економіку України в 2009 – 2017 р.р.

Головним джерелом фінансування капітальних інвестицій, як і раніше, залишаються власні кошти підприємств та організацій, за рахунок яких у січні-червні 2017 року освоєно 74,3 відсотка капіталовкладень. Частка кредитів банків та інших позик у загальних обсягах капіталовкладень становила 5,2 відсотка. За рахунок державного та місцевих бюджетів освоєно 5 відсотків капітальних інвестицій. Частка коштів іноземних інвесторів становила 2 відсотка усіх капіталовкладень, частка коштів населення на будівництво житла – 9 відсотка. Інші джерела фінансування становлять 3 відсотка (рис.1.5).

Отже, Україна залишається привабливою для інвестицій, водночас вона не знаходиться осторонь світових процесів, є достатньо інтегрованою у світове господарство і порушення макростабільності на зовнішніх ринках має свій відголос в Україні. Слід відзначити, що у рейтингу агентства Moody's Investors Service Україна покращила свій кредитний рейтинг в міжнародному

економічному списку. Він змінився у 2015 р. з Саа3 до Саа2, що означає зміна прогнозу зі «стабільного» на «позитивний».

Рис.1.5 Розподіл капітальних інвестицій

Так, на поліпшення показників вплинуло проведення структурних реформ в Україні, що допомогло країні впоратися з борговим навантаженням і поліпшити позиції на зовнішніх ринках [66].

Для подальшого покращення інвестиційного клімату України актуальним на сьогодні є питання удосконалення правової та організаційної бази для підвищення дієздатності механізмів забезпечення сприятливого інвестиційного клімату й формування основи збереження та підвищення конкурентоспроможності вітчизняної економіки.

1.2 Види та форми іноземних інвестицій

Економічна теорія неоднозначно трактує категорію «інвестиції», що призводить до розбіжностей думок, висловлюваних дослідниками. Для розкриття економічної суті інвестицій необхідно дослідити поняття

«капітал», що з'явилося з появою ринкових відносин і являє собою головний важіль управління виробництвом. Капітал є сукупністю майна, який використовується для отримання додаткової вартості товару чи послуги. Капітал та інвестиції тісно пов'язані між собою, так як інвестиції - змінна складу грошового потоку, а капітал - змінна запасів та ресурсів. Між інвестиціями і капіталом є постійний взаємозв'язок [72]. Капітал служить джерелом накопичення матеріальних, нематеріальних, фінансових, інтелектуальних та інших ресурсів, а інвестиції - засобом функціонування складових капіталу і збільшення їх початкового обсягу. Спільною ознакою інвестицій і капіталу є їх рух. Залежно від характерних функцій обороту, перенесення вартості на вироблену продукцію та способу відновлення капітал ділять на основний і оборотний. К.Маркс виражав свою думку що, різниця між ними полягає в тому, що основний капітал бере участь у процесі виробництва тривалий період, не змінюючи своєї натурально-уречевленої форми і переносить свою вартість на новостворюваний продукт частинами, а оборотний капітал приймає участь у виробництві і переносить свою вартість на новостворену продукцію протягом одного виробничого циклу і в повному обсязі. Також ще виділяють фізичний, грошовий, фінансовий та людський. В свою чергу не можна забувати про додатковий, запозичений і робочий капітал [42]. Суперечності в поглядах щодо трактування капіталу й інвестицій виникали у процесі розвитку суспільно-економічних відносин та змінювались з появою нових економічних шкіл, вчень і напрямів в економічній теорії (табл 1.1).

Найширше розуміння поняття «інвестиції» сформувалося під час переходу з неокласичного до інституціонального періоду становлення економічної теорії, на що й опирається сучасна теорія інвестицій. У монографії «Інвестиції», підготовленій нобелівським лауреатом з економіки У. Шарпом вказується: «у найширшому розумінні термін «інвестувати» означає розлучитися з грошми сьогодні з тим, щоб отримати їх більшу суму в майбутньому» [77].

Таблиця 1

Основні історичні періоди становлення економічної теорії

Період становлення економічної теорії (представники)	Значення понять «інвестиції», «капітал»
Меркантилізм (А. Монкретьєн)	Капіталом вважаються гроші і торгівля є джерелом їх збільшення
Класична політична економія (А. Сміт, Д. Рікардо, Ж. Тюрго)	Капітал – це накопичене людське майно, використовуючи яке людина хоче отримати націнену вартість. Інвестиції – це початкові внески, матеріального та нематеріального походження, які потрібні для придбання засобів виробництва у землеробстві, які не потребують щорічного відшкодування
Марксистська політична економія (К. Маркс, Ф. Енгельс)	Капітал – гроші, що породжують гроші
Неокласичний напрям (А. Маршалл, М. ТуганБарановський)	Капітал – вартісний вираз ресурсів, при використанні яких ефективність набуває постійних значень
Кейнсіанський напрям (Дж. Кейнс)	Капітал – початкова вартість майна, яке бере участь у виробництві. Інвестиції – це засіб для точного приросту вартості майна під час виробництва
Інституційно-соціальний напрям (Т. Веблен, Г. Мінз, Дж. Гелбрейт)	Капітал – засоби, які утворені під час виробництва та беруть участь у створенні інших нових товарів та послуг. Інвестиції – це витрати на будівництво, засоби виробництва та інші форми витрат з подальшим збереженням і примноженням у майбутньому

Ковалев В.В. [21] вважає, що «джерелом інвестицій є заощадження, але не всі заощадження стають інвестиціями, а тільки ті, які прямо чи непрямо використовуються для розширення виробництва, маючи на меті отримання доходу в майбутньому». В той же час Кейнс Дж.М. [18] стверджує, що

заощадження та інвестиції повинні бути однаковими тому, що кожне з них дорівнює перевищенню доходу над споживанням. Інвестиції – довгострокове вкладення капіталу в промисловість, сільське господарство, транспорт та інші галузі народного господарства [21]. Такої ж думки дотримується Долан Є.Дж. [18]: «інвестиції на макрорівні – це збільшення обсягу капіталу, що функціонує в економічній системі, тобто збільшення пропозиції виробничих ресурсів, що здійснюється людьми. У проаналізованих джерелах вказується термін інвестицій (як правило, «довгострокове вкладення капіталу»), об'єкт інвестування (галузь, сфера, підприємство, діяльність) а в деяких – зосереджена увага на отриманні соціального ефекту від вкладення капіталу.

На нашу думку, капітальні вкладення є дещо вузьким поняттям і їх можна розглядати як форму інвестицій, а інвестиції є ширшим поняттям, що включає вкладення у відтворення основних фондів, вкладення в оборотні активи, різні фінансові активи, в окремі види нематеріальних активів. Ковалев В.В. [21] під інвестиціями розуміє «цілеспрямований вклад на визначений термін капіталу в усіх його формах у різноманітні об'єкти (інструменти) для досягнення індивідуальних цілей інвесторів». Інвестиції – вкладення в основний та оборотний капітал з метою отримання доходу. Інвестиції в матеріальні активи – вкладення у рухоме та нерухоме майно (землю, будівлі, обладнання та ін.). Інвестиції у фінансові активи – вкладення в цінні папери, банківські рахунки та інші фінансові інструменти [72].

Об'єктами інвестиційної діяльності України – основні фонди та обігові кошти в усіх галузях та сферах народного господарства: цінні папери цільові грошові вклади юридичних та фізичних осіб в банках, науково технічна продукція, інтелектуальні цінності та інші об'єкти власності, майнові права [62].

Різні види інвестицій мають різне відносне значення для функціонування підприємства. У зв'язку з чим для обліку, аналізу та підвищення ефективності управління інвестицій необхідна їх науково обґрунтована класифікація як на макро- так і на мікрорівні (рис.1.6).

З наведених класифікаційних ознак найбільш вагомою є розподіл інвестицій залежно від об'єктів вкладення капіталу на фінансові та реальні.

Фінансові інвестиції це вкладення коштів у фінансові інструменти (активи), переважно цінні папери. Формами фінансових інвестицій є вкладення в пайові та боргові цінні папери, а також депозитні банківські вклади. Фінансові інвестиції, орієнтовані на участь в управлінні об'єктом, як правило, переслідують стратегічні цілі інвестора [10].

Під реальними інвестиціями розуміють вкладення засобів (капіталу) в створення реальних активів (як матеріальних, так і нематеріальних).

Нематеріальні інвестиції направляються на підвищення кваліфікації персоналу, проведення науково-дослідних і дослідно- конструкторських робіт, одержання товарного знаку (марки) і т.п.

Матеріальні інвестиції припускають вкладення насамперед у засоби виробництва. Їх, у свою чергу, можна підрозділити на інвестиції що спрямовані на: придбання нових виробництв; розширення діючих виробництв; відтворення основних засобів; новаційні напрямки [3].

Новаційні інвестиції можна підрозділити на дві групи:

— інвестиції в модернізацію підприємства, у тому числі в технічне переоснащення відповідно до вимог ринку;

— інвестиції по забезпеченню безпеки. Мова йде про інвестиції, пов'язані із включенням до складу підприємства технологічних структур, що гарантують безперебійне й ефективне забезпечення виробництва необхідною сировиною, що комплектують, обслуговуванням технологічного виробництва) (ремонт, налагодження, розробка технічної документації й т.п.)

За характером участі інвестора в інвестиційному процесі інвестиції слід підрозділяти на прямі й непрямі (опосередковані). Прямі інвестиції припускають пряму, особисту участь інвестора у вкладенні капіталу в конкретний об'єкт інвестування, будь то придбання реальних активів, або вкладення капіталу в статутні фонди підприємства [38].

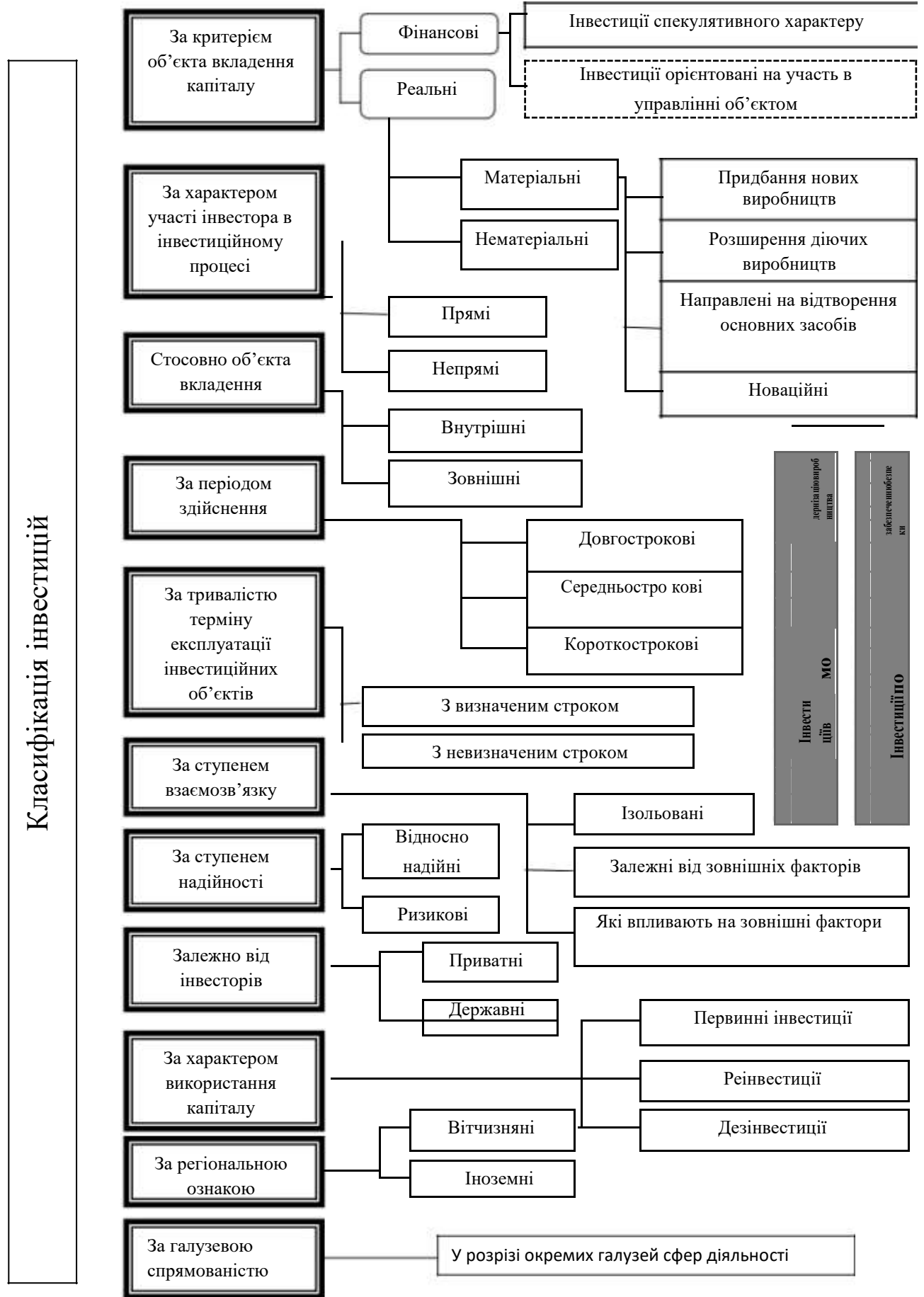

Рис.1.6 Класифікація інвестицій

Непрямі (опосередковані) інвестиції припускають вкладення капіталу інвестора в об'єкти інвестування через фінансових посередників (інституціональних інвесторів) за допомогою придбання різних фінансових інструментів [64].

В економічній літературі часто можна зустріти розподіл інвестицій на прямі й портфельні. При цьому під прямими інвестиціями розуміють безпосереднє вкладення коштів у виробництво, придбання реальних активів. Портфельні інвестиції здійснюються у формі покупки цінних паперів. Таке трактування прямих і портфельних інвестицій хоча і є досить розповсюдженим, але воно не цілком коректне. При такому розкладі прямі інвестиції, ототожнюються з реальними інвестиціями, а портфельні — з фінансовими. Насправді портфельні інвестиції являють собою диверсифікованість вкладень капіталу інвестора в різні об'єкти інвестування і насамперед, у різні фінансові інструменти. Об'єктами портфельного інвестування, як правило, виступають різні цінні папери, банківські депозитні внески, іноземна валюта. Відповідно до складу інвестиційного портфеля можуть входити як прямі, так і непрямі (опосередковані) інвестиції. Прямі й портфельні інвестиції мають різний сенс для інвестора й одержувача інвестицій (підприємства) [2].

Для підприємства кожен інвестор асоціюється з певним розміром або потоком вкладень (насамперед фінансових). Причому найчастіше, наприклад в акціонерних товариствах, залежно від розміру вкладень (кількості придбаних акцій) інвестори дістають певні права на участь у керуванні. Відповідно інвестори з позиції одержувача інвестицій підрозділяються на великих, дрібних і т.п., а не на портфельних і прямих інвесторів.

Інвестор, вкладаючи кошти в підприємство через придбання акцій, паїв, часток, діє або безпосередньо (прямий інвестор), або опосередковано (опосередкований інвестор) через фінансові інститути. При цьому важливо яку мету він переслідує, який обсяг коштів вкладає в підприємство [58].

Портфельний інвестор - це особа, що здобуває різні фінансові інструменти з різним ступенем ризику з метою отримання певного (бажаного) рівня доходів на вкладені кошти. При цьому портфельний інвестор може здійснювати ці операції прямо, безпосередньо. З погляду інвестора інвестиції поділяються на прямі й непрямі (опосередковані), або портфельні й неподільні, однорідні або, як їх ще називають, симплексні.

Стосовно об'єкта вкладення доцільним вважається розподіл інвестицій на внутрішні й зовнішні інвестиції. Внутрішні інвестиції являють собою вкладення капіталу в активи самого інвестора, зовнішні — вкладення капіталу в реальні активи інших господарюючих суб'єктів або фінансові інструменти інших емітентів [14].

За періодом здійснення інвестиції необхідно підрозділяти на довготермінові, середньотермінові й короткотермінові. Довготермінові інвестиції являють собою вкладення капіталу на період від трьох і більше років (як правило, вони здійснюються у формі капітальних вкладень), середньотермінові - вкладення капіталу на період від одного до трьох років, короткотермінові - вкладення на період до одного року.

У тимчасовому аспекті інвестиції слід класифікувати також за тривалістю терміну експлуатації інвестиційних об'єктів на певні та невизначені. Будь-яка невизначеність підвищує фінансові ризики й тим самим знижує зацікавленість у вкладеннях.

За ступенем надійності інвестиції треба підрозділяти на відносно надійні й ризикові. Найбільш ризиковими є інвестиції в сферу досліджень і розробок. При такому важко оцінити потреби в ресурсах, і майбутні результати. Різні форми підтримки даного виду інвестицій найчастіше здійснюються через державні програми. Менш ризиковими є інвестиції в сфері (галузі) з досить певним ринком збуту.

Інвестиції можна також класифікувати й через призму характеристики інвесторів на дві групи: приватні (вітчизняні й іноземні) й державні інвестори. Приватні інвестиції являють собою вкладення капіталу фізичних,

а також юридичних осіб недержавних форм власності. До державних інвестицій належать вкладення капіталу державних підприємств, а також кошти бюджетів різних рівнів і державних поза бюджетних фондів [33].

За характером використання капіталу в інвестиційному процесі слід виділяти первинні інвестиції, реінвестиції й дезінвестиції. Первинні інвестиції являють собою вкладення капіталу за рахунок як власних, так і позикових коштів інвесторів. Реінвестиції являють собою вторинне використання капіталу в інвестиційних цілях за допомогою його вивільнення в результаті реалізації раніше здійснених інвестицій. Дезінвестиція — це вивільнення раніше інвестованого капіталу з інвестиційного обороту без наступного використання в інвестиційних цілях [2].

За регіональними джерелами залучення капіталу доцільно відокремлювати вітчизняні й іноземні інвестиції. Вітчизняні інвестиції являють собою вкладення капіталу резидентами даної країни (домашніми господарствами, підприємствами, організаціями, державними органами). До іноземних інвестицій належать вкладення капіталу нерезидентами (як юридичними, так і фізичними особами) в об'єкти й фінансові інструменти іншої держави [50].

По галузевій спрямованості інвестиції необхідно класифікувати у розрізі окремих галузей і сфер діяльності. Наприклад, інвестиції в промисловість, сільське господарство, енергетику тощо.

Наведені класифікаційні ознаки інвестицій відображають багатоаспектність досліджуваної категорії, і можуть застосовуватися з метою підвищення ефективності обліку, аналізу і управління інвестиціями в реальний і фінансовий сектор економіки.

1.3 Іноземні інвестиції, як об'єкт обліку, аналізу та контролю

Інтенсивна інтеграція у світову економічну систему в умовах різких і слабо прогнозованих кон'юнктурних змін, обумовлених здебільшого відсутністю синхронізованості інформатизації процесів із темпами

структурного реформування інституціональної платформи ринкових механізмів, обумовлює постійну трансформацію критеріїв для визначення стійкості й адаптованості управлінської моделі кожного окремого суб'єкта господарювання [26].

Принципи сучасної Концепції розвитку бухгалтерського обліку та звітності як підсистеми управління, дослідження якої не сходять з порядку денного економічного життя учасників ринку [15], ґрунтуються на подальшій гармонізації Міжнародних стандартів фінансової звітності і Міжнародних стандартів аудиту з метою підвищення ефективності реалізації облікових процедур та якості аудиту фінансової звітності організації

Досвід іноземних компаній, віддзеркалюючи основні напрями діяльності й у вітчизняній практиці господарювання економічних суб'єктів, свідчить, що одними з найбільш цікавих і складних об'єктів бухгалтерського обліку та аудиту залишаються фінансові інструменти [31]. Ключовою передумовою цього факту виступає широке розмаїття фінансових активів, обумовлене їх внутрішньою природою, що вимагає розробки індивідуальних підходів до оцінки, обліку й аудиту, зважаючи на міжнародні стандарти. Типологія фінансових інструментів представляє значну палітру їх видів, починаючи від складових власного капіталу й зобов'язань, серед яких можна виділити: фінансові інвестиції в акції, придбані боргові цінні папери, дебіторська заборгованість, інструменти власного капіталу, фінансові зобов'язання, та закінчуючи похідними фінансовими інструментами [18, с. 16]. Особливої уваги заслуговує поява такого сучасного фінансового інструменту, як криптовалюта, яка набирає дедалі більшої популярності у світі, зокрема й в Україні. Проте підлягає аналізу факт відповідності нового інституту визначенню активу й можливості застосування до цього об'єкта методик оцінки й примноження вартості, що ставить під сумнів доцільність залучати його до складу традиційних форм фінансового інвестування [6].

Інвестиції передбачають широкий спектр течій і напрямів, концентрація яких виражається у складному та змістовному понятті, що

інтегрує в собі різні економічні процеси та їх елементи. Фінансова інвестиція у цьому сенсі є одним з найбільш цікавих і багатокomпонентних об'єктів обліку, на якому може бути сфокусована увага дослідників та експертів. Витоки практичного досвіду формуються на підґрунті теоретичного і методологічного базисів [27]. Тобто будь-які емпіричні досягнення реформи спираються на сутнісний термінологічний фундамент, що будується під впливом численних факторів. Спираючись на дворівневий характер встановлення понятійних меж у розумінні фінансових інвестицій, кожен з яких оперує власним комплексом теоретичного інструментарію, пропонуємо як первинний критерій трактування поняття «фінансова інвестиція» використовувати нормативність. Відповідно до цього можна виділити законодавчий рівень тлумачення фінансових інвестицій, який прописує сутність терміна, вказуючи на обов'язковість слідування регламентованому визначенню та його сприйняттю, та інші, які носять варіативний характер ідентифікації цієї дефініції, завдяки чому можна класифікувати існуючі погляди щодо вираження й обґрунтування фінансових інвестицій, висвітлені в науковій літературі з даної тематики [54]. Тобто, виділяємо нормативний і науковий підходи до формулювання поняття фінансових інвестицій. Сутність даної економічної категорії було розглянуто автором, спираючись на законодавчу документацію та матеріали наукових досліджень (табл 1.2).

Сучасна правова система України налічує більше ста законів та інших нормативних актів, що регулюють інвестиційну діяльність [16]. При цьому, регламентоване визначення фінансових інвестицій можна зустріти у НП(С)БО в державному секторі «Фінансові інвестиції» [17], що відтворює сферу застосування у бухгалтерському обліку, та Податкового кодексу України [18], де міститься трактування скрізь призму податкової оцінки. Особливість бухгалтерських стандартів полягає у виокремленні у понятті фінансових інвестицій двох складових, які лише в нерозривній зв'язці можуть підтверджувати відповідність категорії: наявність активу як

Таблиця 1.2

Матриця термінологічної сутності дефініції «фінансові інвестиції»

Сутність дефініції	Нормативний підхід		Науковий підхід	
	Автор(-и), джерело	Визначення поняття	Автор(-и), джерело	Визначення поняття
1	2	3	4	5
	НП(С)БО в державному секторі 133 «Фінансові інвестиції» [3, с. 50]	Фінансові інвестиції – активи, які утримуються (контролюються) суб'єктом державного сектора з метою отримання економічних вигід від їх володіння	Бутинець Ф. Ф. [7, с. 49]	Фінансові інвестиції – активи, які утримуються підприємством з метою збільшення прибутку (відсотків, дивідендів тощо), зростання вартості капіталу або інших вигід для інвестора
Фінансові операції	капітал,		Давидюк Т. В., Маноїленко <small>О. В. та ін. [11]</small> с. 32]	Фінансові інвестиції – це активи, що їх утримує підприємство для збільшення прибутку (відсотків, дивідендів тощо), зростання вартості капіталу або інших вигід для інвестора
			Шморгун Н. П., Головка В. І. [21, с. 521]	Фінансові інвестиції – це активи, які утримує підприємство з метою збільшення прибутку тощо), зростання вартості капіталу або інших вигід для інвестора
Фінансові операції	Податковий кодекс України, пп. 14.1.81 ст.	Фінансові інвестиції – це господарські операції, що передбачають придбання цінних паперів, деривативів та/або інших фінансових інструментів	Денисенко М. П. [12, с. 143]	Фінансові інвестиції – це вкладення коштів у фінансові активи, тобто господарювання і приватними особами цінних паперів різних емітентів
			Майорова Т. В. [19, с. 221]	Фінансові інвестиції – це вкладення коштів у фінансові інструменти, цінні папери, з метою отримання прибутку (доходу) в майбутньому

Продовження таблиці 1.2

1	2	3	4	5
			Бланк І. О. [9, с. 380]	Фінансові інвестиції – це вкладення капіталу в різні фінансові інструменти, головним чином у цінні папери, з метою отримання доходу
			Нешитой А. С. [10, с. 15]	Фінансові інвестиції – це капітал, що вкладається у цінні папери (акції, облігації тощо)
			Дука А. П. [14, с. 98]	Фінансові інвестиції – це вкладення капіталу (коштів чи інших ресурсів) у фінансові активи, тобто фондові та грошові фінансові інструменти, статутні капітали юридичних осіб з метою отримання майбутніх вигід, зокрема у вигляді прибутку (доходу), зростання вартості капіталу і/або часткового чи повного контролю над діяльністю
	Податковий кодекс України, пп. 14.1.81 ст. 14 [4]	Фінансові інвестиції – це господарські операції, що передбачають придбання корпоративних прав, цінних паперів, деривативів та/або інших фінансових інструментів		
II Фінансовий інструмент	контрак т	МСБО 32 [1]	Фінансовий інструмент – це будь-який контракт, який приводить до виникнення фінансового активу в одного суб'єкта господарювання та фінансового зобов'язання або інструмента капіталу в іншого суб'єкта господарювання	

об'єкта обліку і наявність потенційної можливості отримання економічних вигод від володіння ним. Слід також наголошувати, що в цьому формулюванні

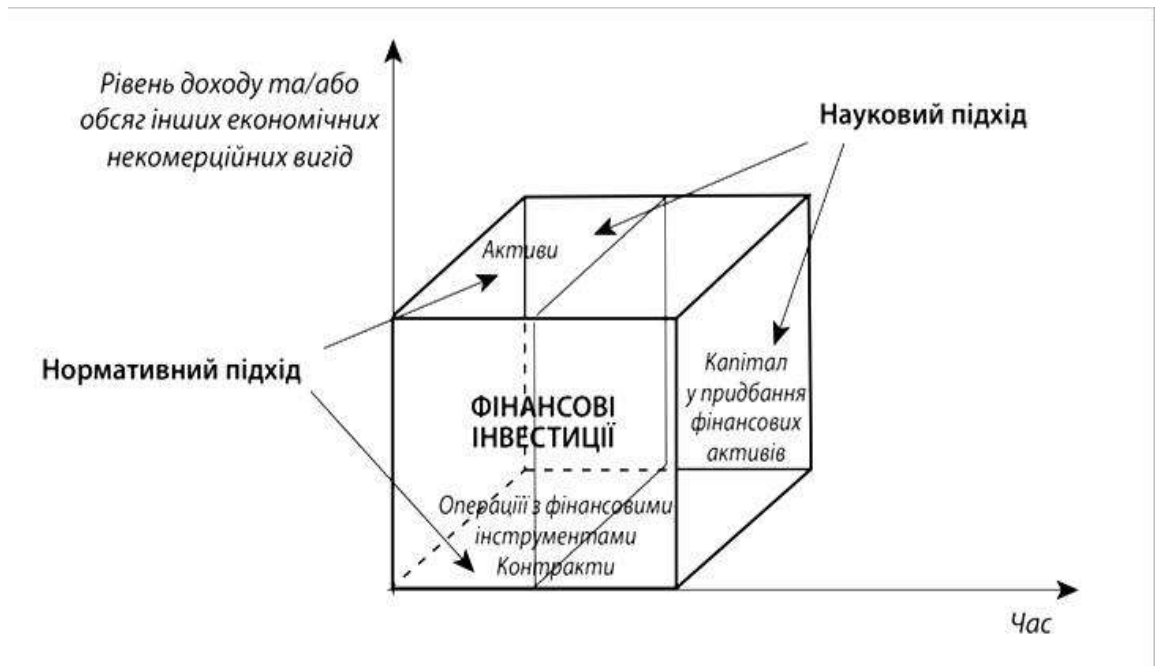
присутнє саме дієслово утримання та контроль, які відтворюють пасивну ознаку, на відміну від розпорядження або використання тощо [40].

Податковий погляд на категорію фінансових інвестицій суттєво відрізняється за своїм контентом від бухгалтерського. А саме: з одного боку, виключається термінологічне подвоєння, що виражається в концентрації на переліку фінансових інструментів як сукупності джерел отримання прибутку, без розшифровки їх сутності [1]. Зрозуміло, що немає необхідності прописувати у визначенні поняття мету використання його компонент, яка, і виступає самоціллю залучення кожного із інструментів. Крім цього, згідно з податковим баченням, фінансові інвестиції трактується як дія, а не актив, на відміну від бухгалтерського розуміння, де, відбувається ототожнення фінансових інвестицій з господарською операцією. Тобто, податківець робить акцент не на самому активі, а на господарській трансформації цього активу [45].

Сутнісно відрізняється трактування фінансового активу відповідно до МСФЗ [19] і МСБО [20]. Міжнародний нормативний документ, на відміну від національних, включає як економічну ознаку, так і правову. За МСФЗ, фінансовий актив може виражатися у: грошових коштах, бути інструментом власного капіталу іншого суб'єкта господарювання та містити в собі контрактне право, реалізація якого має сприятливо вплинути на результати операцій з ними [20]. Тобто, відбувається перехід до більш розвиненого теоретичного рівня сприйняття фінансових інвестицій, який виражається у взаємопроникненні економічної та юридичної галузей знань у контексті інтерпретації цієї наукової категорії.

Науковий підхід до визначення фінансових інвестицій ґрунтується на трьох основоположних концептах: об'єктно-статична складова, яку представляє актив; динамічна, яка виражається в наборі дій з цим активом, тобто процесі використання його як інструменту; та результуюча, або цільова ознака, що відтворює цільовий орієнтир комбінації перших двох у вигляді отримання економічних вигод [13].

Підсумки проведеного аналізу щодо інтерпретації категорії фінансових інвестицій дослідниками в науковій літературі дозволяють зробити висновок, що серед поглядів авторів на трактування дефініції фінансових інвестицій умовно можна виділити два домінуючі напрями, серед яких: ототожнення фінансових інвестицій з активами та вкладанням коштів у фінансові інструменти та визначення фінансових інвестицій капіталом, який спрямовується на придбання фінансових активів. При цьому деякі науковці зводять об'єкт фінансування до цінних паперів [21]. Сприйняття фінансових інвестицій як капіталу є некоректним з позиції бухгалтерського обліку. На думку автора, фінансові інвестиції виступає активом, оперуючи яким, суб'єкт господарювання отримує можливість нарощення свого капіталу. Крім цього, слід зазначити різні погляди дослідників щодо запланованого результату від операцій з фінансовими інструментами, який варіюється від фокусування на отриманні доходу [22] до диференціації остаточного ефекту у вигляді максимізації прибутку, зростання вартості капіталу, удосконалення функції контролю над діяльністю тощо. Таким чином, концептуально наукові підходи відрізняються ступенем деталізації об'єктно-статичної складової, або активу, та глибиною конкретизації цільових економічних вигід від його використання. Всебічний погляд на дефініцію фінансових інвестицій дозволяє сформулювати теоретичний архетип даної категорії як об'єкта обліку і аудиту (рис. 1.7).

Рис.1.7 Відтворення нормативно-наукового підходу до розуміння фінансових інвестицій на підґрунті об'єктно-статичної, динамічної та цільової складових

Спираючись на результати дослідження існуючого нормативного й наукового інструментарію в галузі визначення фінансових інвестицій та виокремлення на цій основі об'єктно-статичної, динамічної та цільової складових, автором структуровано елементи терміна фінансових інвестицій та здійснено компонентний аналіз, що дозволило побудувати логіку інтерпретації цієї економічної категорії для цілей нівелювання теоретичних розбіжностей у трактуванні фінансових активів при гармонізації їх обліку та аудиту за МСФЗ і МСА (рис.1.8). Не змішуючи суб'єктність із дієвістю, до категорії операції можна відносити фінансове інвестування. Комплекс дій, які реалізуються з використанням фінансових інвестицій, вже належать до складу операції з ними. Тут слід зазначити, що доцільно виділити, поряд з динамічною складовою цього поняття, й умовно-динамічну компоненту, під якою розуміємо зберігання активу. Це обумовлено тим фактом, що в ряді випадків володарі фінансових інвестицій переслідують цілі з отримання доходу виключно за рахунок вигідного перепродажу активу [36].

Рис 1.8 Результати компонентного аналізу дефініції «фінансові інвестиції» як основи формування категоріального апарату структурно-функціональної декомпозиції обліку й аудиту за МСФЗ і МСА

Тобто, ключовим фактором щодо дорожчання фінансового інструменту виступає час, у період якого цей об'єкт інвестування утримується або зберігається в арсеналі суб'єкта господарювання. Залишається визначитися з цільовими орієнтирами щодо такого володіння, серед яких можна виділити два напрями. Превалюючим є дохідний підхід, властивий переважній більшості економічних агентів, який ґрунтується на природі фінансових інструментів, призначених для примноження вартості капіталу. Проте інтеграція бізнес-процесів та модифікація конкурентного середовища вимагає додержання комбінованого підходу, який включає, окрім дохідної частини, отримання численних інших здобутків, спрямованих на збагачення грошово-кредитної історії, розвиток комунікаційного й інформаційного бізнессередовища, укріплення міжкорпоративних структур і зв'язків, поліпшення фінансового іміджу на ринку тощо [23]. Тобто, утримання й

використання фінансових інвестицій має здійснюватися за умов, потенційно сприятливих для фінансовоекономічного клімату суб'єктів господарювання, які зацікавлені в цьому та вступають у контрактні відносини, про що свідчить й міжнародна практика [20].

Широка диференціація теоретичного навантаження поняття фінансових інвестицій стає причиною ускладнення порядку їх обліку та аудиту, що обумовлює необхідність встановлення керівництвом процедури контролю для моніторингу виконання політики, яка встановлює визначений алгоритм оцінки, правила відображення й обліку конкретних видів операцій [23].

Від точності визначення й ступеня відповідності обраного фінансового інструменту конкретному із сукупності залежить глибина поінформованості суб'єктів управління для прийняття виважених рішень. Систематизація теоретичних положень стає одним із визначальних факторів забезпечення гармонізації облікових процедур і функції контролю відповідно до стандартів МСФЗ і МСА. Вплив на категоріальний склад структурно-функціональної декомпозиції обліку та аудиту фінансових активів відбувається послідовно від теоретичного рівня у вигляді компетентної характеристики грошових потоків й удосконалення концепції підготовки фінансової звітності до практичного бізнесмоделювання внутрішніх господарських процесів [11].

Аналіз теоретичного підґрунтя фінансових інвестицій та його впливу на категорії обліку й аудиту з огляду на положення МСФЗ і МСА та з розставленням акцентів у практиці національного застосування стандартів дозволяє вирішувати актуальні завдання імплементації вітчизняної методології облікових, звітних і контрольних дій щодо операцій з фінансовими вкладеннями відповідно до сучасних вимог управління та сприяє підвищенню інформаційної цінності бухгалтерської та фінансової звітності для її наявних і потенційних користувачів

Висновки до розділу №1

1. Метою здійснення інвестицій на мікрорівні є створення прибутку або одержання додаткового доходу, досягнення соціального ефекту забезпечення

розвитку, підвищення ринкової вартості капіталу, що відображаються на сумі вкладеного капіталу або на прирості функціонуючого капіталу, наслідком інвестування на макрорівні є досягнення економічного зростання. Інвестиції передбачають відмову від частини поточного споживання на користь очікуваного розширення споживання в майбутньому

2. Враховуючи складність досліджуваної економічної категорії слід дотримуватись позиції визначення інвестицій як комплексного вкладення усіх видів капіталу в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності з метою задоволення потреб та досягнення позитивних результатів діяльності його суб'єктів господарювання за умови отримання економічного та соціального ефекту.

3. Фінансову інвестицію доцільно розглядати як актив, який утримується або використовується суб'єктом господарювання з метою одержання доходу та іншої додаткової некомерційної вигоди. Обґрунтовано, що відбувається перехід до більш розвиненого теоретичного рівня сприйняття Фінансових інвестицій, який виражається у взаємопроникненні економічної та юридичної галузей знань у контексті інтерпретації цієї наукової категорії при позиціюванні інвестиційних процесів у міжнародній системі координат. Визначено, що вплив на категоріальний склад структурнофункціональної декомпозиції обліку та аудиту фінансових активів відбувається послідовно – від теоретичного рівня у вигляді компетентної характеристики грошових потоків й удосконалення концепції підготовки фінансової звітності до практичного бізнес-моделювання внутрішніх господарських процесів. Проведений аналіз вказує на складність поняття фінансові інвестиції як об'єкта обліку й аудиту як у національній площині, так і в контексті міжнародної практики.

Розділ 2. Методика обліку іноземних інвестицій

2.1 Методика обліку надходження прямих іноземних інвестицій

Згідно з Законом України «Про інвестиційну діяльність» інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект. Закон визначає також інвестиційна діяльність як сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави по реалізації інвестицій [24]. Інвестиційна діяльність у бухгалтерському обліку є однією із видів звичайної діяльності поряд з операційною та фінансовою. Визначення інвестиційної діяльності підприємства міститься також у НП(С)БО 1 [25], за яким під інвестиційною діяльністю підприємства слід розуміти придбання та реалізацію тих необоротних активів та фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів. Таким чином, відмінність між інвестиційною діяльністю за визначеннями законодавства і НП(С)БО полягає в тому, що за НП(С)БО значно звужений перелік її об'єктів, окрім того, в інвестиційній діяльності підприємства підприємство – інвестор, а в інвестиційній діяльності зовнішнього інвестора активи підприємства – об'єкти інвестиційної діяльності (рис. 2.1) [26].

Рис.2.1 Підприємство як суб'єкт і об'єкт інвестиційної діяльності

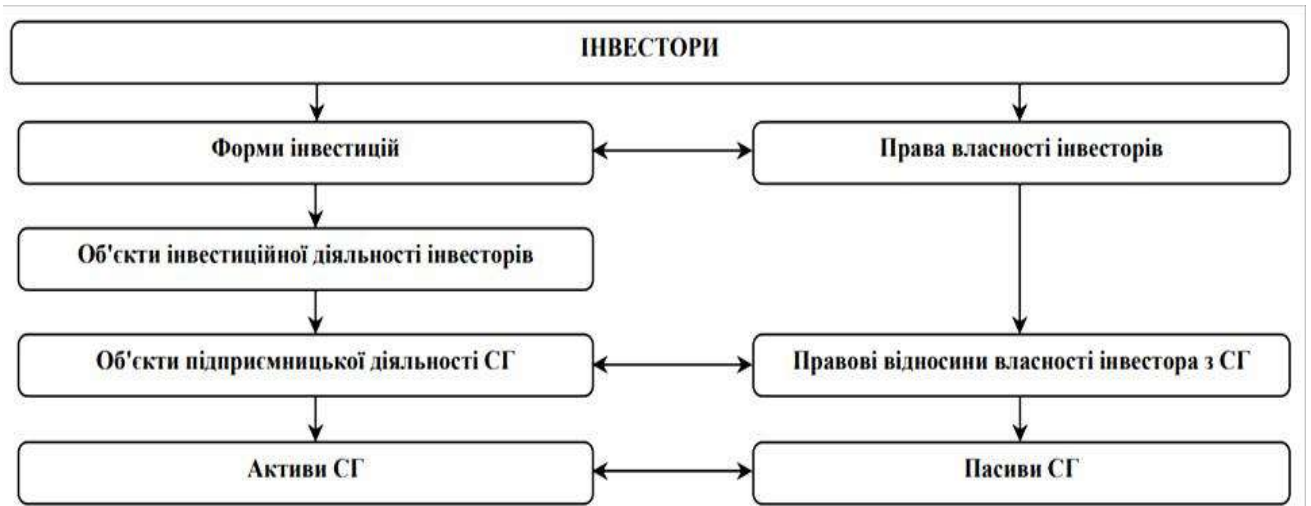
Об'єктами інвестиційної діяльності (інвестицій) слід вважати довгострокові матеріальні ресурси (основні засоби і довгострокові біологічні активи), а також нематеріальні активи, незавершені капітальні інвестиції, інновації, довгострокові і поточні фінансові інвестиції, цільові грошові вклади, запаси, майнові права (рис. 2.2).

Рис. 2.2 Об'єкти інвестиційної діяльності згідно з Законом «Про інвестиційну діяльність»

Інвестиційна діяльність забезпечується шляхом реалізації інвестиційних проектів і проведення операцій з цінними паперами та корпоративними правами, а також іншими видами майнових та інтелектуальних цінностей [24]. Інвестиції спрямовуються у сферу підприємництва, яка забезпечує інвесторам отримання економічних вигод. Необхідно відслідкувати рух інвестицій у підприємницькій діяльності, де об'єкти інвестиційної діяльності інвестора перетворюються в об'єкти господарської діяльності (зокрема, активи юридичної особи), а інвестор як суб'єкт інвестиційної діяльності вступає у правові відносини власності з суб'єктом підприємницької діяльності (що відображається в пасивах юридичної особи) (рис. 2.3) [26].

Рис. 2.3 Трансформація інвестицій інвесторів в об'єкти бухгалтерського обліку сільського господарства

Згідно зі статтею 191 Цивільного Кодексу України підприємство є єдиним майновим комплексом, що використовується для здійснення підприємницької діяльності. До складу підприємства як єдиного майнового комплексу входять усі види майна, призначені для його діяльності, включаючи земельні ділянки, будівлі, споруди, устаткування, інвентар, сировину, продукцію, права вимоги, борги, а також право на торговельну марку або інше позначення та інші права, якщо інше не встановлено договором або законом.

Законом України «Про інвестиційну діяльність» не передбачено, що об'єктом інвестиційної діяльності може бути єдиний майновий комплекс (підприємство). У бухгалтерському обліку вкладення капіталу в такий об'єкт інвестиційної діяльності підпадає під визначення фінансових інвестицій (П(С)БО12), в результаті чого виникають терміни «асоційоване підприємство», «дочірнє підприємство» та «спільна діяльність».

Проте, віднесення інвестицій в активи інших сільського господарства до фінансових є спірним. По суті, такі інвестиції є капітальними, якщо придбаваються не фінансові інструменти, а бізнес, що підтверджується також розумінням придбання бізнесу як придбання нерухомості з юридичної точки зору. Інвестиції в даному випадку спрямовуються не у статутний капітал

об'єкта вкладень капіталу (джерело фінансування), а в його активи, так як залишок статутного капіталу в обліку означає лише грошове вираження майнових прав на активи цього підприємства в момент їх придбання. Окрім майнових прав у цьому випадку відбувається придбання корпоративних прав, що є ширшим поняттям, адже передбачає також права впливу на діяльність об'єкта інвестицій [52].

Визначення фінансової інвестиції подається в П(С)БО 12 – це господарська операція з придбання корпоративних прав, цінних паперів, деривативів та інших фінансових інструментів. Таким чином, у бухгалтерському обліку придбання цілісного майнового комплексу чи його частини має таке ж саме значення, що і придбання корпоративних прав. Проте, через суттєві особливості оцінки довгострокових фінансових інвестицій у корпоративні права у балансі (звіті про фінансовий стан) вони виділяються окремим рядком – «які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств».

Зміст корпоративного права визначено у ст. 167 ГКУ: «Корпоративні права – це права особи, частка якої визначається у статутному капіталі (майні) господарської організації, що включають правомочності на участь цієї особи в управлінні господарською організацією, отримання певної частки прибутку (дивідендів) даної організації та активів у разі ліквідації останньої відповідно до закону, а також інші правомочності, передбачені законом та статутними документами».

З метою узгодження юридичного і бухгалтерського підходів до даного виду інвестицій доцільно з визначення фінансової інвестиції за П(С)БО12 виключити «придбання корпоративних прав», а для регламентування обліку даного виду інвестицій розробити окремий стандарт «Капітальні інвестиції в інші сільського господарства». Рада з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку аналогічного П(С)БО 12 стандарту не видавала, разом з тим рекомендації щодо даного виду інвестицій підприємств подаються в МСФЗ 12 «Розкриття інформації про частки участі в інших

суб'єктах господарювання», МСБО 28 «Інвестиції в асоційовані підприємства», МСБО 31 «Частки у спільних підприємствах» та ПКТ 13 «Спільно контрольовані суб'єкти господарювання: негрошові внески контролюючих учасників», що теж підтверджує відмінність даного виду вкладень капіталу від інвестицій у фінансові інструменти.

Вибір методу обліку інвестицій сільського господарства залежить від наступних чинників: наявність статусу юридичної особи у об'єкта придбання, спосіб інвестування (придбання, об'єднання, спільна діяльність), придбаний вплив на діяльність сільського господарства (рис. 2.4).

Рис. 2.4 Визнання і оцінювання інвестицій згідно з МСФЗ та МСБО

2.2 Особливості оподаткування операцій з іноземним інвестуванням

Найважливішим інструментом впливу податкової системи на економіку є податкові пільги. Податкові пільги можуть надаватись у формі зниження ставок оподаткування або у формі податкових кредитів. Інвестиційний податковий кредит діяв у всіх розвинених країнах із метою стимулювання приросту науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт [5]. Цей кредит надавався шляхом вилучення із суми податку певної

частини від суми приросту власних витрат на зазначені роботи, порівняно з аналогічними витратами у базовому періоді. Максимальна сума, яку дозволялось виключати, встановлювалась у номінальному еквіваленті або у відсотках від загальної суми податкових зобов'язань при оподаткуванні прибутку даної фірми [27].

У періоди економічних криз податкові пільги могли надаватися видобувним галузям промисловості. Наприклад, у США застосовувались пільги, пов'язані з виснаженням надр у нафтогазовидобуванні, лісозаготівлях. При цьому відсоток знижки витрат на виснаження надр диференціювався від 5 до 22%, залежно від галузі [28].

Розвиток економіки України значною мірою залежить від того, як швидко втілюватимуться економічні реформи. У цьому процесі винятково важливе значення має стратегія економічного розвитку, вирішальну роль у якій відіграє інноваційний тип. Основою інноваційного розвитку є випереджувальні інвестиції, зокрема фінансові, високий рівень освіти та розвитку науки, фахових знань, досвіду, широка соціальна інформатизація та потужний інтелектуальний потенціал суспільства.

Інноваційна спроможність сьогодні є домінуючим чинником формування конкурентоспроможності країни та її регіонів в майбутньому, адже саме інновації дозволяють створити стратегічні переваги в конкурентніших галузях. Здатність ефективно використовувати інновації є дієвим інструментом підвищення продуктивності праці і залучення іноземних інвестицій [71].

На відміну від розвинених країн, у яких 85–90% приросту валового внутрішнього продукту забезпечуються за рахунок виробництва та експорту наукомісткої продукції, частка України на ринку високотехнологічної продукції, який оцінюється у 2,5–3,0 трлн. доларів США, становить приблизно 0,05–0,1% [29]. Застосування податкового механізму для створення сприятливого інноваційного та інвестиційного середовища є особливо актуальним при здійсненні економічних реформ. На сьогоднішній

день управління інвестиційним процесом в Україні не відповідає задекларованому державному курсу на впровадження інвестиційної моделі економічного розвитку. Фактично, воно позбавлене системності і прозорості, не спрямоване на ефективне використання обмежених бюджетних ресурсів та податкове стимулювання інвестиційної діяльності [55]. В умовах ринкової економіки податки є одним з найважливіших важелів впливу держави на економічні процеси, вони слугують тими «кровоносними артеріями», через які відбувається фінансове наповнення бюджетів різних рівнів для реалізації життєво важливих функцій держави. Однак варто зазначити, що вплив податкових важелів на економіку потребує чіткої спланованості, системності та прогнозованості рішень.

Потрібно враховувати, що надмірне податкове навантаження є негативним чинником державної податкової політики, яке відповідним чином впливає на розвиток національної економіки, стримує ділову активність суб'єктів господарювання, уповільнює зростання валового внутрішнього продукту та є однією з причин виникнення таких кризових явищ у суспільстві, як соціальна напруженість та загальне зuboжіння населення [33]. Рівень податкового навантаження в Україні складає 70–80% від отриманого доходу без урахування податкового навантаження на заробітну плату та собівартість продукції. Таке оподаткування є значно вищим, ніж у розвинених країнах світу, та негативно впливає на економіку нашої країни. Надмірний рівень оподаткування негативно впливає на інвестиційний клімат України [9]. Майже всі експерти, які займаються оцінкою інвестиційного клімату нашої країни вважають, що він є несприятливим, оскільки оподаткування реального сектору економіки надто обтяжливе. Воно пригнічує процеси економічного відтворення, а підприємництво може працювати рентабельно, як правило, лише за умови приховування частини своїх доходів від оподаткування [27].

Сумарні податки в Україні з юридичних осіб становлять 70-75% від заробленого або 93-95 копійок на 1 грн. доходу. Сьогодні в Україні податки і

збори становлять 40% від ВВП. Світова практика вважає прийнятним рівень оподаткування 25-26% від ВВП. За рівнем оподаткування Україна у 2009 році зайняла 181 місце серед 183 країн після Республіки Конго та Центральної Африканської Республіки. Українським компаніям треба сплатити 99 податків, що займає в них 2085 годин (серед країн ЄС немає країни, виконання податкових зобов'язань в якій вимагали б від підприємства такої кількості часу), та витратити на це близько 60% свого прибутку, при тому, що середній світовий показник складає 40%. Основною причиною надмірного податкового навантаження в Україні є його нерівномірність, що призводить до тінізації економіки, порушення принципів рівності та справедливості в оподаткуванні, втрати фіскальної функції податку і надходжень до бюджету, сприяє гальмуванню інноваційних процесів. Податкове навантаження на економіку України у 2008 році склало 35,88% [30].

Порівняємо цей показник з аналогічним показником країн з розвинутою ринковою економікою (табл. 2.1). Найвища питома вага податків у ВВП у скандинавських країнах, зокрема у Норвегії, Данії, Швеції. У них склалась достатньо раціональна й ефективна система розподілу і використання зібраних коштів на соціальні цілі. Найменший рівень податкового навантаження характерний для США. Це зумовлено використанням податкової політики як засобу створення сприятливих умов для діяльності промислових компаній, що потребує низького рівня оподаткування.

Таблиця 2. 1.

Податкове навантаження у країнах з розвинутою ринковою економікою

Країна	Податкове навантаження, %
1	2
Австрія	41,9

Продовження таблиці 2.1

1	2
Данія	48,9
Фінляндія	43
Франція	43,6
Німеччина	36,2
Італія	43,3
Норвегія	43,4
Іспанія	37,2
Швеція	48,2
Швейцарія	29,7
Великобританія	36,6
США	28,3

Порівнюючи показник податкового навантаження України з іншими країнами з розвинутою ринковою економікою, можемо побачити, що даний показник у нашій державі є середнім. Ще однією проблемою є те, що українці намагаються всілякими законними і незаконними шляхами уникнути сплати податків. На відміну від нашої країни, у багатьох зарубіжних країнах (наприклад країнах Європейського союзу, США) сплата податків є престижною справою [34]. Саме тому зараз необхідно знизити податковий тягар, для того, щоб економічні суб'єкти могли віддавати до бюджету прийнятну частину своїх доходів, та поряд з тим створити такі умови, щоб сплата податків була неминуча та загальнообов'язкова. Сьогодні, коли економіка більшості країн потерпає від світової кризи, уряди різних держав намагаються зменшити рівень податкового навантаження. Так на початку 2009 року було зменшено податок на прибуток у Великій Британії,

Франції, Німеччині, [31]. Зниження податкових ставок, мораторій на сплату податків – спроба врятувати економіку, яка серйозно постраждала у світовій кризі. Нажаль, для України світовий досвід не є взірцем. Влада самостійно намагається вирішити проблеми оподаткування в часи кризи: замість того, щоб шукати можливості послабити податкове навантаження, уряд шукає нові способи наповнити бюджет. Впродовж 2017 року були підвищені деякі акцизи та ставки податків. Таким чином уряд України не лише не збільшить надходження у державний бюджет, але й ускладнить і без того нелегке становище підприємств і населення. Збільшиться тінізація економіки, рівень безробіття, що в результаті зменшить податкові надходження до бюджету, зросте відтік капіталу, знизиться інвестиційна активність в країні

2.3 Шляхи вдосконалення обліку іноземних інвестицій

Іноземними інвестиціями визнаються цінності, що вкладаються іноземними інвесторами в об'єкти інвестиційної діяльності відповідно до законодавства України для отримання прибутку або досягнення соціального ефекту. Без здійснення зовнішньоекономічних операцій побудова ринкової системи господарювання неможлива. Держава стоїть на шляху сприяння зовнішньоекономічній діяльності суб'єктів господарювання. Просування вітчизняних товарів на міжнародному ринку дає можливість розширити ринки збуту для українського товаровиробника.

Мета зовнішньоекономічних відносин – утвердження українських виробників за кордоном, сприяння підвищенню якості виробленої продукції. Основне джерело інформації про зовнішньоекономічні операції суб'єкта підприємницької діяльності – це дані бухгалтерського обліку [32]. Інформаційне забезпечення необхідне для підвищення обґрунтованості управлінських рішень. Проте неузгодженість між даними бухгалтерського й податкового обліку зовнішньоекономічних операцій спричинює виникнення проблем в одержанні ефективних результатів фінансово-господарської діяльності. Проблеми обліку зовнішньоекономічних операцій досліджували

такі вітчизняні науковці, як Ф. Бутинець, С. Голов, М. Кужельний, Ю. Кузьмінський, В. Лінник, Є. Мних, В. Сопко та ін.

У бухгалтерському обліку існують такі особливості обліку отримання інвестицій в іноземній валюті: – облік статутного капіталу починається з дати державної реєстрації підприємства;

– статутний капітал підприємства з іноземними інвестиціями формується за курсом, зафіксованим у засновницькому договорі;

– розмір статутного капіталу оцінюється в грошовій одиниці України за курсом НБУ на дату здійснення операцій і не підлягає подальшому перерахунку у зв'язку зі зміною курсу іноземних валют;

– датою виникнення заборгованості іноземних інвесторів вважається дата підписання засновницького договору. Іноземні інвестиції до статутного капіталу підприємства можуть здійснюватись у вигляді (ст. 2 Закону України “Про режим іноземного інвестування”) [33]:

– іноземної валюти, що визнається конвертованою НБУ;

– грошової одиниці України – при реінвестиціях в об’єкт первинного інвестування згідно з чинним законодавством України за умови сплати податку на прибуток;

– будь-якого рухомого і нерухомого майна та пов’язаних із ним майнових прав;

– акцій, облігацій, інших цінних паперів, а також корпоративних прав (прав власності на частку (пай) у статутному фонді юридичної особи, створеної на основі чинного законодавства України або законодавства інших країн), виражених у конвертованій валюті;

– грошових вимог та права на вимогу виконання договірних зобов’язань, гарантованих першокласними банками, вартість яких виражена у конвертованій валюті та підтверджена законами (процедурами) країни інвестора або міжнародними торговельними звичаями;

– будь-яких прав інтелектуальної власності, вартість яких у конвертованій валюті підтверджена законами (процедурами) країни

інвестора або міжнародними торговельними звичаями, а також експертною оцінкою в Україні, включаючи легалізовані на її території авторські права, права на винаходи, дослідні моделі, промислові зразки, знаки для товарів і послуг, ноу-хау тощо;

– прав на здійснення господарської діяльності, включаючи права на користування надрами та використання природних ресурсів, наданих відповідно до законодавства або договорів, вартість яких у конвертованій валюті підтверджена законами (процедурами) країни інвестора або міжнародними торговельними звичаями;

– інших цінностей згідно з чинним законодавством України. Особливу увагу слід приділити перерахунку заборгованості засновників-нерезидентів за внесками до статутного капіталу у зв'язку зі зміною валютного курсу. У бухгалтерському обліку заборгованість засновників може мати різний характер:

– якщо очікується внесення до статутного капіталу основних засобів, нематеріальних активів, запасів, заборгованість засновників належить до немонетарної і, отже, перерахунку не підлягає [34];

– якщо очікується отримання на рахунок підприємства валютних коштів, заборгованість належить до монетарної і підлягає перерахунку як на дату балансу, так і на дату здійснення розрахунків засновником-нерезидентом [34]. Оскільки внесок у статутний капітал пов'язаний з інвестиційною діяльністю, курсова різниця внаслідок перерахунку відображається у складі доходів (Д 462 К 744) та витрат (Д 974 К 462) від неопераційної курсової різниці [34]. Розмір статутного капіталу визначається установчими документами і фіксується у статуті підприємства. Залежно від організаційно-економічної форми підприємства з іноземними інвестиціями в Україні діють певні законодавчо регламентовані обмеження. У Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку № 2 “Баланс” зазначено, що статутний капітал – це зафіксована в установчих документах загальна вартість активів, які є внеском власників (учасників) до капіталу підприємства [41].

Підприємствам з іноземними інвестиціями заборонено використовувати для формування статутного капіталу бюджетні кошти і такі, що отримані в кредит і під заставу, а страховим компаніям – кошти страхових резервів. Оцінка внесків до статутного капіталу здійснюється у грошовій одиниці України за спільним рішенням учасників відповідно до умов, передбачених установчими документами. Внесок українського учасника до статутного капіталу підприємства з іноземними інвестиціями оцінюється за домовленістю з іноземним учасником в іноземній валюті та грошовій одиниці України за цінами міжнародних ринків або ринку України. Внесок іноземного учасника оцінюється в такому ж порядку з перерахуванням сум інвестицій в іноземній валюті та грошовій одиниці України за офіційним курсом НБУ на дату підписання установчого договору [34].

Залежно від обсягу участі іноземного інвестора є такі види підприємств з іноземними інвестиціями:

- підприємства без особливого статусу – іноземна інвестиція становить менше 10 % статутного капіталу;
- підприємство з іноземними інвестиціями – іноземна інвестиція становить більше 10 % статутного капіталу;
- іноземне підприємство – статутний капітал повністю розподілено між іноземцями. Основні етапи внесення іноземної інвестиції до статутного капіталу підприємства такі: – оформлення засновницьких документів;
  - фактичне здійснення іноземної інвестиції;
  - державна реєстрація іноземної інвестиції. Визначення розміру статутного капіталу згідно із засновницькою угодою відображається в обліку за Д 462 К 40. Внесення часток засновників: – грошовими коштами в іноземній валюті – Д 312 К 462;
  - основними засобами – Д 152 К 462, Д 10 К 152.

Таким чином, за дебетом субрахунка 462 відображається заборгованість іноземних засновників підприємства за внесками до

статутного капіталу, за кредитом – погашення цієї заборгованості. Аналітичний облік ведеться за видами розміщених неоплачених акцій (для акціонерних товариств) і за кожним засновником (учасником) підприємства [60]. За відсутності цін міжнародних ринків вартість майна, що вноситься до статутного капіталу, визначають за домовленістю самі учасники угоди. Це передбачено і нормами національних стандартів. Так п. 10 П(С)БО 7 “Основні засоби” зазначено: первинною вартістю основних засобів, внесених до статутного капіталу підприємства, визнається узгоджена засновниками їх справедлива вартість на момент прийняття на баланс.

Згідно з п. 5 П(С)БО 12 собівартість фінансових інвестицій, здійснених шляхом обміну на цінні папери власної емісії, визнається за справедливою вартістю переданих цінних паперів [35]. Аналогічні вимоги є в П(С)БО 8 “Нематеріальні активи” та П(С)БО 9 “Запаси”. Якщо засновник – нерезидент України, при оцінці майна, що вноситься до статутного капіталу, необхідно керуватися Законом України “Про режим іноземного інвестування” від 19.03.1996 р. № 93/96-ВР. Оцінка майна і майнових прав – це процес визначення їх вартості на дату оцінки. Внески учасників до статутного капіталу відображаються в обліку і балансі в міру фактичного надходження (його моментом є: для майна і нематеріальних активів – дата складання акта приймання-передачі, для грошових коштів – надходження на рахунок підприємства за випискою банку) [8]. Іноземні інвестиції, включаючи внески до статутного капіталу підприємства з іноземними інвестиціями, оцінюються в іноземній конвертованій валюті та валюті України. При цьому інвестиції українських партнерів оцінюються у валюті України та іноземній конвертованій валюті. Для підприємств з іноземними інвестиціями, крім передбачених П(С)БО основних форм фінансової звітності (форма 1 “Баланс”, форма 2 “Звіт про фінансові результати”, форма 3 “Звіт про рух грошових коштів”, форма 4 “Звіт про власний капітал”), в обов’язковому порядку щоквартально складається форма № 10-ЗЕЗ “Звіт про іноземні інвестиції в Україну”. Складання цього звіту регулюється Інструкцією про

складання підприємствами і організаціями статистичної звітності за формою № 10-ЗЕЗ “Звіт про іноземні інвестиції в Україну”. Ця інструкція визначає основні положення з питань складання підприємствами, організаціями та установами статистичної звітності про іноземні інвестиції в Україну. Звіт за формою № 10-ЗЕЗ підписується керівником підприємства, організації, установи та головним бухгалтером, що відповідають за своєчасне подання цих звітів. Цей звіт складають підприємства (в тому числі спільні), організації та установи України, незалежно від відомчої підпорядкованості та форм власності (резиденти), які перед звітним та у звітному періоді одержали інвестиції від зарубіжних партнерів-нерезидентів відповідно до Закону України “Про режим іноземного інвестування” від 19.03.1996 р. № 93/96-ВР та постанови Кабінету Міністрів України [33]. Звіт складається окремо: за кожен квартал, щодо кожної країни та за видами валют з двома десятковими знаками, відповідно до здійснення інвестицій. До річного бухгалтерського звіту додається пояснювальна записка. У ній наводяться основні фактори, що вплинули на господарські та фінансові результати роботи спільного підприємства, висвітлюється його фінансовий і майновий стан, зазначаються подальші перспективи діяльності [4]. До пояснювальної записки доцільно включити дані про динаміку найважливіших економічних і фінансових показників роботи підприємства з іноземними інвестиціями за ряд років, оголосити майбутні капіталовкладення, здійснювані екологічні заходи та іншу інформацію.

Конкретний зміст пояснювальної записки визначається радою (правлінням) підприємства з іноземними інвестиціями з урахуванням потреби користувачів річного бухгалтерського звіту та необхідності найбільш повної реалізації контрольних прав учасників цього підприємства. У поясненнях до звіту наводиться курс, за яким під час складання річного бухгалтерського балансу перераховано активи і пасиви в іноземній валюті у грошову одиницю України, а також розкриваються причини змін вступного балансу на початок року [67]. Статті річного бухгалтерського балансу мають

обґрунтовуватись результатами ретельно проведеної перед складанням звіту інвентаризації активів і пасивів. До подання річного звіту виявлені розходження слід урегулювати записами на рахунках і в реєстрах бухгалтерського обліку, а також провести звіряння оборотів і залишків з аналітичним обліком оборотів і залишків на синтетичних рахунках під кінець року. Форми бухгалтерської звітності заповнюються в тис. грн. з одним десятковим знаком і підписуються на всі адреси керівником та головним бухгалтером підприємства. Підприємства з іноземними інвестиціями самостійно складають річні бухгалтерські звіти, передбачаючи надання інформації про майновий і фінансовий стан та підсумки діяльності підприємства широкому колу користувачів. Підприємства, які мають дочірні підрозділи, складають і подають, крім власного бухгалтерського звіту, також консолідований, що включає звіти дочірніх відгалужень. Хоча дочірні підприємства – юридичні особи, право на визначення стратегічної політики в питаннях поточної, інвестиційної, фінансової діяльності залишається за материнським підприємством. Бухгалтерський звіт складається всіма підприємствами в обсязі форм квартального звіту, подається він суб'єктами господарювання (крім підприємств з іноземними інвестиціями) за встановленими адресами щокварталу, а підприємствами з іноземними інвестиціями – щороку.

Підприємство з іноземними інвестиціями подає річну бухгалтерську звітність до 15 березня наступного за звітним року:

- державній податковій інспекції;
- органам державної статистики;
- учасникам підприємства, якщо це передбачено установчими документами. Перевірка фінансово-комерційної діяльності підприємств з іноземними інвестиціями (в тому числі звітності) здійснюється державною податковою адміністрацією та офіційно зареєстрованими аудиторськими організаціями України [70].

Висновки до розділу 2

1. Інвестування має вирішальний вплив на життєдіяльність підприємства. Так, помилкові інвестиційні рішення (недооцінка необхідності виділення коштів на розширення, реконструкцію, придбання сучасного устаткування, вибір невдалих проєктів, затягування строків будівництва тощо) можуть призвести до витіснення з ринку, загрожувати існуванню підприємства та ін.

2. Оптимальний рівень податкового навантаження є важливим чинником для забезпечення ділової активності, розвитку виробництва та економіки в цілому, а також соціально-політичної стабільності країни. При проведенні податкової політики держава має стати партнером промислових підприємств, надавати допомогу інноваційним виробництвам, підтримувати наявних та потенційних інвесторів, сприяти залученню інвестицій. Створювати таке макросередовище, яке б сприяло ефективному розвитку мікросфери, стабілізації, стимулюванню інвестиційно-інноваційної діяльності та піднесенню національної економіки.

3.3 метою узгодження законодавчої і бухгалтерської термінології доцільно термін «капітальні інвестиції (вкладення)» визначати у Законі України «Про інвестиційну діяльність» як витрати на створення і поліпшення довготермінових матеріальних і нематеріальних ресурсів. Так як вкладення у поточні активи по суті теж є інвестиціями, але не капітальними, то доцільно переглянути ознаки класифікації інвестицій і знайти для них відповідне класифікаційне угруповання. Віднесення інвестицій в активи інших сільськогосподарських до фінансових є спірним. По суті, такі інвестиції є капітальними, якщо придбавається бізнес, що підтверджується також розумінням придбання бізнесу як придбання нерухомості з юридичної точки зору. З метою узгодження юридичного і бухгалтерського підходів доцільно з визначення фінансової інвестиції за П(С)БО12 виключити «придбання

корпоративних прав», а для регламентування обліку капітальних інвестицій в інші сільському господарстві розробити окремий бухгалтерський стандарт.

Розділ 3. Аналіз та аудит іноземних інвестицій на Агрохолдингу «Мрія»

3.1 Організаційно – методичні основи аналізу та аудиту іноземних інвестицій

У системі відтворення, незалежно від її суспільної форми, інвестиціям належить важлива роль у справі відновлення і збільшення виробничих ресурсів, а, отже, і в забезпеченні певних темпів економічного зростання.

На підставі проведеного дослідження в структурі інвестиційної діяльності було виділено суб'єкти, об'єкти та джерела фінансування об'єктів, які, в свою чергу, регулюються і обмежуються певними політичними, правовими та економічними чинниками, що формують інвестиційний клімат.

Розвиток економіки, характер змін інвестиційного клімату держави тісно пов'язані з інвестиційною діяльністю підприємств. Водночас, специфічні особливості кожної галузі зумовлюють якісні характеристики інвестиційної діяльності окремих підприємств галузі, впливають на її здійснення, формування джерел фінансування і напрями інвестування і, в остаточному підсумку, на відтворювальні процеси підприємства [74].

На основі критичного аналізу поглядів вітчизняних та зарубіжних економістів, нормативної та спеціальної літератури щодо визначення поняття та економічної сутності інвестицій доведено, що загальним для всіх визначень є визнання того, що інвестиції – це вкладення в об'єкти господарської діяльності із метою отримання вигод. Враховуючи це, сформульовано визначення інвестицій як обліково-аналітичної категорії: вкладення майнових цінностей в необоротні активи (матеріальні та нематеріальні) та активи, які утримуються підприємством з метою збільшення прибутку (відсотків, дивідендів тощо), зростання вартості капіталу або інших вигод для інвестора (економічних або позаекономічних) [37].

Для організації ефективного обліку і з метою контролю інвестиційної діяльності важливе значення має класифікація інвестицій, яку необхідно здійснювати, виходячи з різних критеріїв – об'єктів, суб'єктів, джерел фінансування, періоду здійснення.

Повне розуміння сутності інвестицій неможливе без розкриття змісту такого поняття, як “інвестиційна діяльність”. Проте, більшість економістів, розглядаючи це поняття, акцентують увагу на реалізації капітальних інвестицій, що звужує об'єкт інвестиційної діяльності. Дослідження структури інвестиційної діяльності дозволило сформуванню такого визначення інвестиційної діяльності підприємств індивідуальних інвесторів: придбання (виготовлення) та реалізація необоротних активів і фінансових інвестицій, а також операції, пов'язані зі зміною їх первісної або балансової вартості (за винятком нарахування амортизації необоротних активів) [49].

Оскільки інвестиції та інвестиційна діяльність підприємств нерозривно пов'язані між собою, то їх облік повинен здійснюватись у спільному напрямку, тобто в розрізі напрямків вкладення капіталу – облік капітальних і фінансових інвестицій та операцій із ними. При цьому доречно відзначити, що особливість іноземної інвестиційної діяльності підприємств України, яка полягає у відсутності двостороннього руху капіталу, зумовлює обмеженість об'єктів бухгалтерського обліку іноземної інвестиційної діяльності лише джерелами формування інвестиційних ресурсів.

Одним із джерел фінансування капітальних інвестицій є кредити банків, відсотки за користування якими національними стандартами бухгалтерського обліку передбачено списувати на витрати [69]. Проте, як показує практика інвестиційної діяльності, капіталізація витрат на сплату відсотків в деяких випадках є обґрунтованою, тому в вітчизняному обліку пропонується встановити два варіанти списання відсотків за кредитами (рис.3.1).

Рис. 3.1 Варіанти списання відсотків за кредитами

Обсяг капітальних інвестицій у необоротні активи визначається не лише потребою у таких об'єктах, а й наявністю джерел їх фінансування. Щоб вирішити питання, чи можна придбати або збудувати відповідний об'єкт, слід проаналізувати наявність джерел, тобто правильно і реально оцінити свої можливості [32].

З метою задоволення потреб користувачів у інформації про джерела фінансування капітальних інвестицій та досягнення узгодженості між бухгалтерським та статистичним обліком доречним буде здійснювати накопичення інформації про джерела фінансування капітальних інвестицій на додатковому позабалансовому рахунку "Джерела фінансування капітальних інвестицій" у розрізі джерел, передбачених розділом 3 Звіту про капітальні інвестиції (кошти Державного бюджету України; кошти місцевих бюджетів; власні кошти; кредити банків та інші позики; кошти іноземних інвесторів;

кошти вітчизняних інвесторів; інші джерела фінансування). Збільшення залишку за даним рахунком повинне відбуватись на суму отриманих (виділених) засобів для фінансування капітальних інвестицій, а зменшення – на суму використаних джерел, підтверджених документально [12]. Відображення інформації про капітальні інвестиції в фінансовій звітності також потребує уточнення, а саме, оскільки назва статті активу балансу “Незавершене будівництво” обмежує об’єкти відображення, то більш коректним буде змінити назву даної статті на “Незавершені капітальні інвестиції”. Наявність фінансових інвестицій у активах підприємств спричинює необхідність і актуальність дослідження даного питання. Враховуючи життєвий цикл фінансових інвестицій, оцінка останніх повинна розглядатися в трьох аспектах: оцінка придбання (первісна), оцінка використання, тобто оцінка за період знаходження в портфелі інвестора (на дату балансу), оцінка вибуття [39]. Оцінка придбання для всіх об’єктів фінансових інвестицій базується на принципі історичної (фактичної) собівартості.

Проте, як показали дослідження, для інвестицій, які обліковуються за методом участі в капіталі, повинен бути зроблений виняток відносно невключення в первісну вартість фінансових інвестицій витрат на оплату послуг третіх осіб або комісійних винагород третім особам, оскільки головна і єдина мета даного методу – визначення частки інвестора в капіталі об’єкта інвестування [59]. Ця стаття витрат не повинна зараховуватись до суми вкладень і тим самим штучно завищувати частку інвестора, а має доповнювати статті витрат поточного (звітного) періоду. Такий же виняток із правил доречним було б встановити і для фінансових інвестицій, що утримуються до їх погашення, інакше на дату погашення їх вартість не буде дорівнювати номіналу, як вимагає П(С)БО 12 “Фінансові інвестиції”. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств і організацій рекомендує на рахунках №72 “Дохід від участі в капіталі” і 96 “Втрати від

участі в капіталі” відображати доходи (втрати), одержані інвестором внаслідок прибутків (збитків), отриманих асоційованими, спільними та дочірніми підприємствами, або доходи (втрати) від зростання (зменшення) їх власного капіталу. Доведено, що на зазначених рахунках повинні обліковуватися лише доходи (втрати), які виникли у дочірньому підприємстві у звітному періоді в результаті звичайної діяльності та пов’язані з його основною операційною діяльністю, а збільшення (зменшення) власного капіталу має прямо включатися у відповідні статті власного капіталу материнського підприємства [63].

Інформація про зміни власного капіталу дочірнього підприємства має подаватися інвесторові у спеціально розробленій формі внутрішньої звітності, яку воно подає материнській компанії для врахування результатів у її капіталі. Така звітність може бути представлена у формі звіту про зміни у власному капіталі дочірнього підприємства. Національні особливості інвестування вимагають альтернативних підходів до оцінки і обліку інвестицій у непов’язані сторони. Пропонується застосовувати метод оцінки за правилом нижчої ціни з відображенням в обліку на контрарних рахунках резерву під знецінення довгострокових фінансових інвестицій, втрат від знецінення поточних фінансових інвестицій і резервів на зменшення вартості фінансових інвестицій. Запровадження даного методу дозволить уникнути збитків, які ще не понесені [6]. Раціональна організація обліку і управління інвестиційною діяльністю на підприємствах неможлива без систематичного і ефективного контролю за капітальними та фінансовими інвестиціями і операціями з ними, однією з форм якого є аудит [70]. Оскільки внутрішній аудит на підприємствах впроваджується повільно, а більшість із них організована в формі акціонерних товариств і відповідно підлягають обов’язковому проведенню зовнішнього аудиту, тому більш актуальними є організаційні аспекти проведення незалежного (зовнішнього) аудиту інвестиційної діяльності. При цьому метою зовнішнього аудиту інвестиційної діяльності є встановлення відповідності системи

бухгалтерського обліку підприємства та оподаткування операцій з інвестиціями чинному законодавству, а також вимогам інвестора щодо ефективності інвестиційних операцій [44]. Для досягнення поставленої мети аудиторю необхідно дотримуватись певної послідовності виконання аудиторських робіт, сукупність яких може бути об'єднана в певні групи, що визначаються як стадії та етапи. Внутрішній аудит не займає належного місця в системі управління підприємств.

Діючі контрольно-ревізійні служби на низку підприємств не виконують повною мірою всіх функцій, властивих внутрішньому аудиту. Тому запровадження в систему управління підприємств служби внутрішнього аудиту з притаманними їй функціями є об'єктивною необхідністю в умовах ринкових відносин [47]. Організація процесу внутрішнього аудиту на всіх його стадіях вимагає створення відповідних організаційних регламентів, до яких можна віднести технологічні карти аудиту та робочі зошити аудиторської документації. Застосування технологічних карт дасть можливість раціонально здійснювати поділ внутрішнього аудиту на блоки перевірки, а застосування робочих зошитів – можливість стандартизувати документальне оформлення аудиторських процедур, що значно знижує витрати часу на складання документів. Зміст аудиторського процесу характеризується не лише стадіями його виконання, але як процес складається з методичних прийомів, об'єктів (капітальних та фінансових інвестицій) і аудиторських процедур [51]. На основі розглянутих методичних прийомів аудиту та аналізу їх класифікаційних ознак запропонована система класифікації методичних прийомів аудиту інвестиційної діяльності. Важливим питанням в процесі аудиту об'єктів капітальних інвестицій підприємств є встановлення доцільності оновлення необоротних активів (у першу чергу, основних засобів). Для оцінки ефективності заміни нового обладнання запропоновано в процесі аудиту інвестиційної діяльності використовувати схему прогнозного балансу, перевагою якої є те, що в балансі передбачається відображення в активі

історичних і прогностичних витрат з експлуатації обладнання, а в пасиві – історичні та прогностичні прибутки (збитки), що дає можливість аудиторю робити певні аналітичні висновки [76]. Використання підприємствами комп'ютерної техніки для ведення обліку інвестиційної діяльності зумовило необхідність дослідження особливостей аудиту в системі автоматизованої обробки даних, яка впливає на процес вивчення аудитором системи обліку і внутрішнього контролю підприємства, що перевіряється. Враховуючи особливості аналітико-синтетичного опрацювання документів, організаційна структура і технічно-програмне забезпечення аналітико-синтетичних опрацювань документів щодо інвестиційної діяльності не є достатніми для виявлення помилок та запобігання їм, і, відповідно, загальні аудиторські процедури перевірки інвестиційної діяльності повинні використовуватись у повному обсязі.

3.2 Аналіз іноземних інвестицій Агрохолдингу «Мрія»

На початок 2014 року в Україні налічувалося близько вісімдесяти аграрних холдингових компаній. Результати досліджень показали, що більш ніж 50 % ринку аграрної продукції в Україні підконтрольні десяти найбільшим агрохолдингам. Розвиток агрохолдингів супроводжується процесами концентрації землі, формування горизонтально та вертикально інтегрованих структур, сфокусованих на експорт, зростання випуску сільськогосподарської продукції, концентрації капіталу в обсягах недосяжних для малих і середніх компаній [37]. Вагомими перевагами агрохолдингів є: зниження витрат на одиницю продукції і зростання її доданої вартості, розвинена система логістики, розвинена інфраструктура, висока кваліфікаційна підготовка адміністративного персоналу, високий рівень технологічного забезпечення. Водночас, дослідники зауважують на певній дестабілізації аграрного сектору через присутність у ньому значної кількості холдингових структур [61]. Так, оскільки оплата праці в сільському

господарстві України порівняно низька, то раціональніше було б розвивати трудомістке сільське господарство і, таким чином, уникнути безробіття на селі. Крім того, велика кількість агрохолдингів спричиняє структурні дисбаланси в аграрній промисловості. Первинне розміщення акцій часто виступає дорогою інвестицією для компанії, проте є потенційним джерелом значного поповнення капіталу [73]. В ході підготовки до первинного розміщення акцій компанії стикаються з великим масивом аудиторської, фінансової та юридичної роботи, що потребує часу і фінансування. Крім того, обов'язковою є вимога публічного розкриття інформації про компанію, що може бути використана конкурентами або спричинити проблеми з контрагентами. Коли компанія виходить вперше на фондовий ринок, кошти інвесторів за нові випущені акції, а також за акції вже існуючих інвесторів надходять прямо до компанії [7]. Тому стверджуючи, що за допомогою первинного розміщення акцій компанія розширює та диверсифікує базу власного капіталу. За період з 2010 по 2018 роки 18 аграрних холдингів з активами в Україні провели первинне розміщення акцій на зарубіжних фондових майданчиках. Вибір торговельного майданчика визначається в залежності від вартості капіталу, розмірів компанії, витрат на розміщення, потенціалу зростання ціни акції, цільової групи інвесторів, розмірів і перспективності компанії, вимог до розкриття звітності. Серед українських компаній найбільш популярними є три біржі: Лондонська (LSE), Варшавська (WSE), Франкфуртська (FSE). Окремі компанії обирають також Стокгольмську (SSE) та Паризьку (PSE) фондові біржі (табл. 3.1).

З даних табл.3.1 видно, що протягом всієї історії проведення первинних розміщень акцій серед вітчизняних аграрних компаній найбільша кількість таких угод була здійснена у 2016 році, що можна пояснити браком коштів на ринку боргового капіталу України. Крім того, у 2014 та 2017 роках не було проведено жодного первинного розміщення акцій, що пояснюється несприятливим часовим моментом для здійснення таких угод. Обсяги та

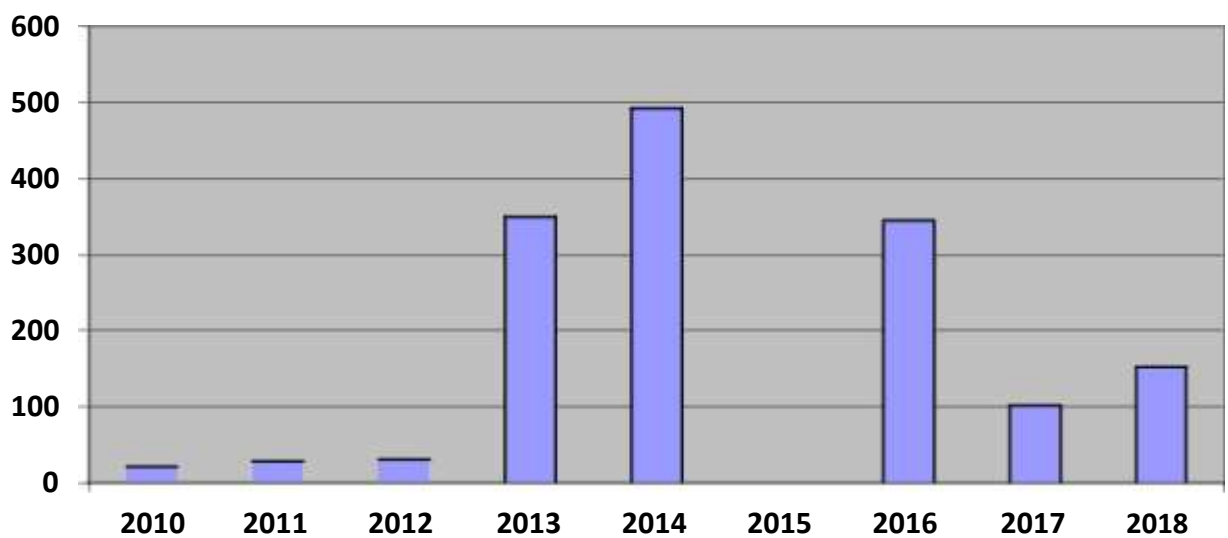

кількість угод первинного розміщення акцій агрохолдингів з активами в Україні (рис3.2).

Таблиця 3.1

Первинне розміщення на світових фондових майданчиках аграрних компаній , активи яких розміщені в Україні

Роки	Фондові біржі/к-сть IPO				Всього IPO за рік
	Франкфуртська (FSE)	Варшавська (WSE)	Лондонська (LSE)	NYSE Euronext	
2010	-	-	1	-	1
2011	-	1	-	-	1
2012	-	1	1	-	2
2013	2		1	-	3
2014	-	-	-	-	-
2015	-	3	1	-	4
2016	-	3	1	1	5
2017	-	-	-	-	-
2018	-	1	-	-	1

Рис.3.2 Динаміка первинного розміщення акцій аграрними компаніями з активами України

Як видно з рис.3.2, кількість угод первинних розміщень акцій та суми залучених коштів не корелюють між собою, оскільки вирішальним для успішного проведення є правильний момент виходу компанії на ринок [39]. Як свідчать наведені дані, найбільш успішними роками для виходу аграрних компаній на фондовий ринок та залучення капіталу були 2013 та 20014 роки, а найменш успішним – 2015 рік. Фундаментальним підґрунтям високого потенціалу виходу на світові фондові майданчики для агрохолдингів з активами в Україні є висока прибутковість на гектар землі. Наприклад, в Агрохолдингу «Мрія» у 2008 році прибутковість з гектару становила 301 дол., в 2011 – вже 482 дол. [1]. Угоди з первинного розміщення акцій по роках, фондових майданчиках, країнах юрисдикції з врахуванням кількості проданих акцій та залучених сум (табл.3.2).

Як бачимо, всі агрохолдинги, акції яких котуються на фондових майданчиках, мають іноземну країну юрисдикції. Чинники, що впливають на вибір зарубіжної юрисдикції, досить різні: від податкового режиму до політичної стабільності держави і обмежень, що накладаються на роботу з офшорними зонами законодавством різних держав. Є три найбільш популярні юрисдикції, які обирає менеджмент агрохолдингів з активами в Україні, - Кіпр, Нідерланди, Люксембург [46]. Обрання іноземної юрисдикції пояснюється недосконалістю вітчизняної судової та податкової систем. Дані табл.3.2 свідчать, що середня кількість акцій, запропонованих для продажу на первинних розміщеннях акцій, становила 25 % і, слід зазначити, що переважна більшість компаній має до трьох мажоритарних акціонерів. Динаміка капіталізації агрохолдингів з активами в Україні за останні три роки (рис.3.3).

Таблиця 3.2

**Первинне розміщення акцій аграрних компаній з активами в Україні з
2008 до сьогодні**

№ п/п	Компанія	Продано акцій, %	Залучен о, млн	Рік угоди	Фондовий майданчик	Країна юрисдикції
1	2	3	4	5	6	7
1	AgroGeneration	16,4	16,3 USD	2011	NYSE Euronext (Paris Stock Exchange)	о. Мен
2	Landkom (Agrokultura з 2012 р.)	54,9	54 GBP (132 USD)	2007	LSE	Великобританія
3	Myroniv's'kyi khlіboprodukt	22,23	189 GBP (368 USD)	2008	LSE	Люксембург
4	Avangard	22,5	208 USD	2010	LSE	Кіпр
5	Continental Farmers Group	39	16,7 EUR	2011	LSE	о. Мен
6	Sintal Agricul	15	34,5 USD	2008	FSE	
7	Mriya Agro Holding Public Limited	20	90,1 USD	2008	FSE	Кіпр

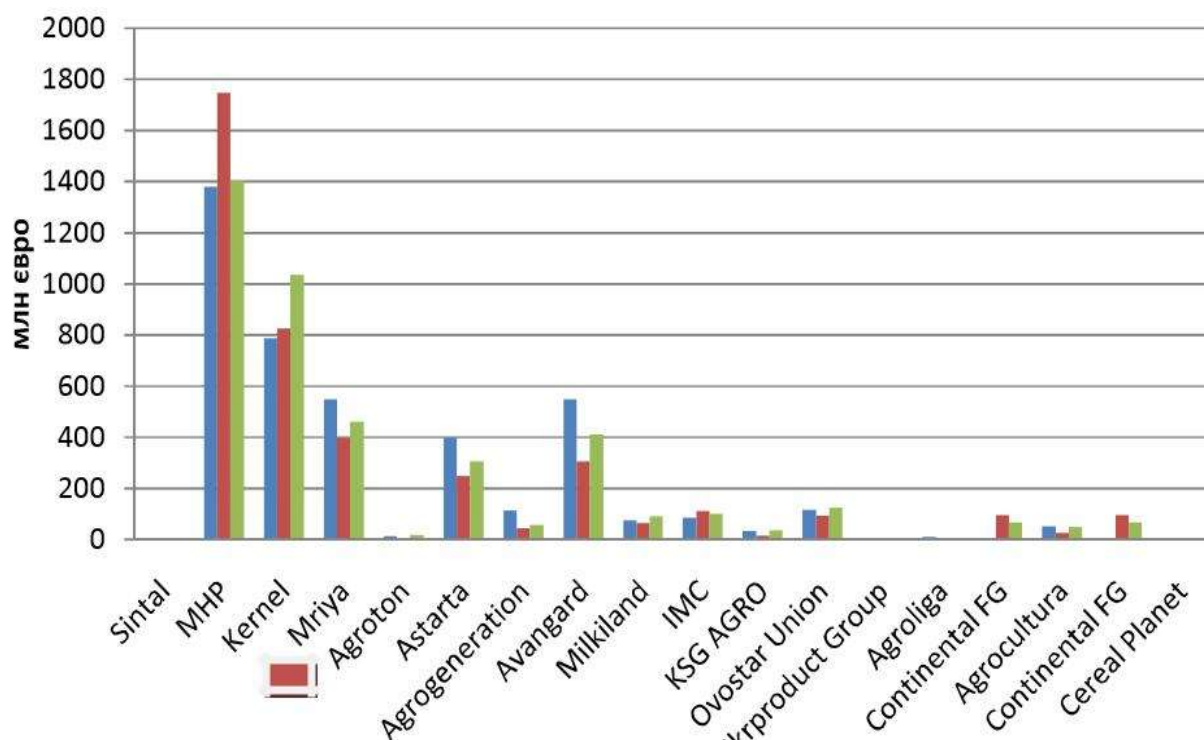

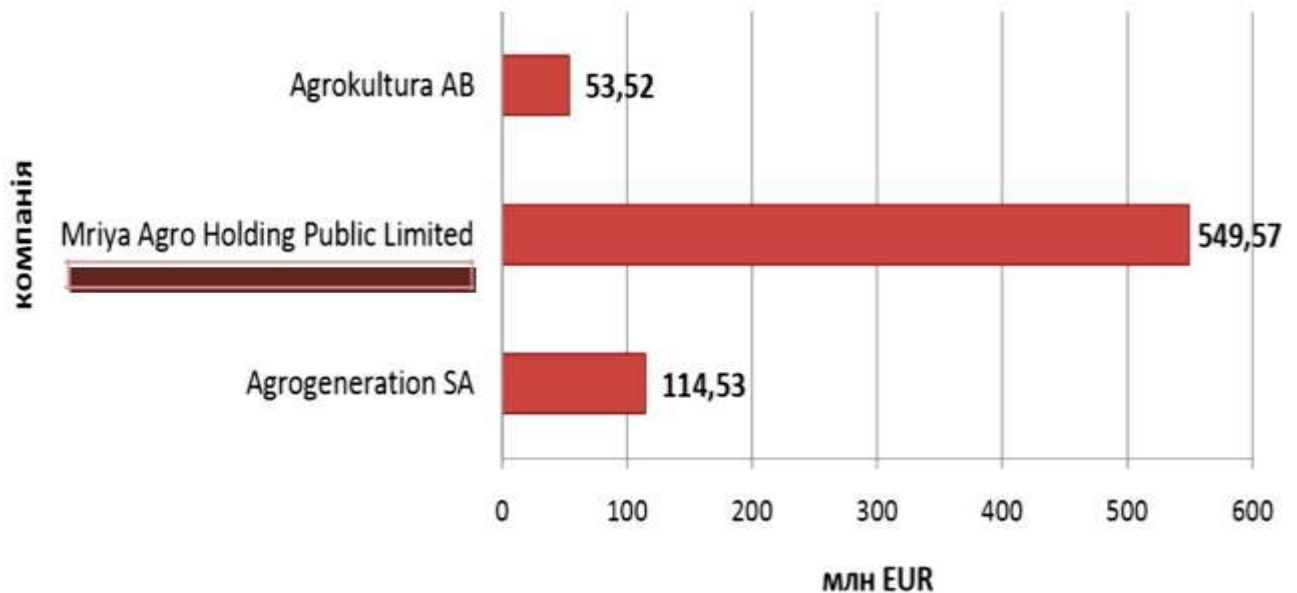
Рис 3.3 Капіталізація агрохолдингів з активами в Україні, млрд. EUR

Таблиця 3.3

Агрохолдинги з активами в Україні представлені на Паризькій фондовій біржі (PSE), Франкфуртській фондовій біржі (FSE), Стокгольмській фондовій біржі (SSE) станом з 28 січня 2015 року

Компанія	Фондова біржа	Тікер	Валюта	Ціна відкриття торгів	Ціна закриття торгів	Обсяг торгів	Зміна до попереднього року, %	Кількість випущених акцій, млн. шт.	Ринкова капіталізація, млн. EUR
Agrogeneration SA	PAR	ALAGR	EUR	1,2	1,2	13612	-30,23	92,36	114,53
Mriya Agro Holding Public Limited	DEU	MAYA	EUR	5,17	5,17	0	8,84	106,3	549,57
Agrocultura AB	STO	ALPA	SEK	3,85	3,58	108834	-42,76	139,01	486,53

Графічне представлення даних про ринкову капіталізацію агрохолдингів з активами в Україні на Стокгольмській, Франкфуртській та Паризькій фондових біржах (рис. 3.4).

Рис.3.4 Ринкова капіталізація агрохолдингів з активами в Україні на Стокгольмській, Франкфуртській та Паризькій фондових біржах станом з 28 січня 2015 р., млн. EUR

Серед компаній, представлених на Стокгольмській, Франкфуртській та Паризькій фондових біржах, найбільшу капіталізацію станом на початок 2015 року мав агрохолдинг Мрія – 549, 57 млн. євро. Виручка від реалізації продукції агрохолдингів з активами в Україні у 2013 році знаходилась в межах від 16,02 млн. євро (Agroliga) до 1574,57 млн. євро (Кернел). Слід вказати, що найпотужнішими компаніями з огляду на обсяги реалізованої продукції були Кернел та Миронівський хлібопродукт [56].

Агрохолдинг «Мрія» одна з найбільших українських агропромислових компаній. Підприємство спеціалізується на вирощуванні пшениці, ріпаку, ячменю, соняшнику, сої, кукурудзи, цукрового буряку, картоплі та інших сільськогосподарських культур, застосовуючи передові технології обробітку землі, сучасне обладнання та сільськогосподарську техніку, дотримуючись

високих соціальних стандартів ведення бізнесу, принципів раціонального і відповідального використання природних ресурсів.

Агрохолдинг обробляє 165 тис. га в шести областях Західної України: Тернопільській, Хмельницькій, Чернівецькій, ІваноФранківській, Львівській та Рівненській. У своєму активі компанія має 4 сучасних елеваторних комплекси загальною потужністю 380 тис. тонн, картоплесховище загальною місткістю 52 тис. тонн, насіннєвий і 2 крохмальні заводи.

Агрохолдинг «Мрія» є одним із найбільших роботодавців у Західному регіоні. Чисельність співробітників підприємство, враховуючи сезонних працівників, складає 2 тис. чол. Працевлаштування в Компанії є виключно офіційним, а заробітна плата – тільки «білою».

Компанія має затверджений соціальний бюджет у розмірі 130 грн. за кожен гектар землі, який вона обробляє. Кошти використовуються на розвиток та підтримку місцевих громад і розподіляються за наступним принципом:

- 100 грн./га – за рішенням загальних зборів громади/пайовиків на їхні потреби;
- 20 грн./га – координуються на рівні району (в т. ч. на ремонт доріг);
- 10 грн./га – на підтримку в проведенні АТО.

У 2017 році загальна сума фінансування, спрямованого Агрохолдингу на соціальну допомогу за різними напрямками – відновлення та покращення інфраструктури, освіти, медицину, духовність, благоустрій, культуру і спорт тощо, – склала понад 21 млн грн., враховуючи кошти на підтримку кооперативного руху на селі. Саме у створенні кооперативів Компанія вбачає майбутнє села, забезпечення новими робочими місцями, добробут та фінансову незалежність сільського населення, тому всіляко підтримує і розвиває кооперативний рух.

З моменту переходу під управління кредиторів, компанія сплатила понад 1 млрд грн. податкових відрахувань до бюджетів усіх рівнів. Таким

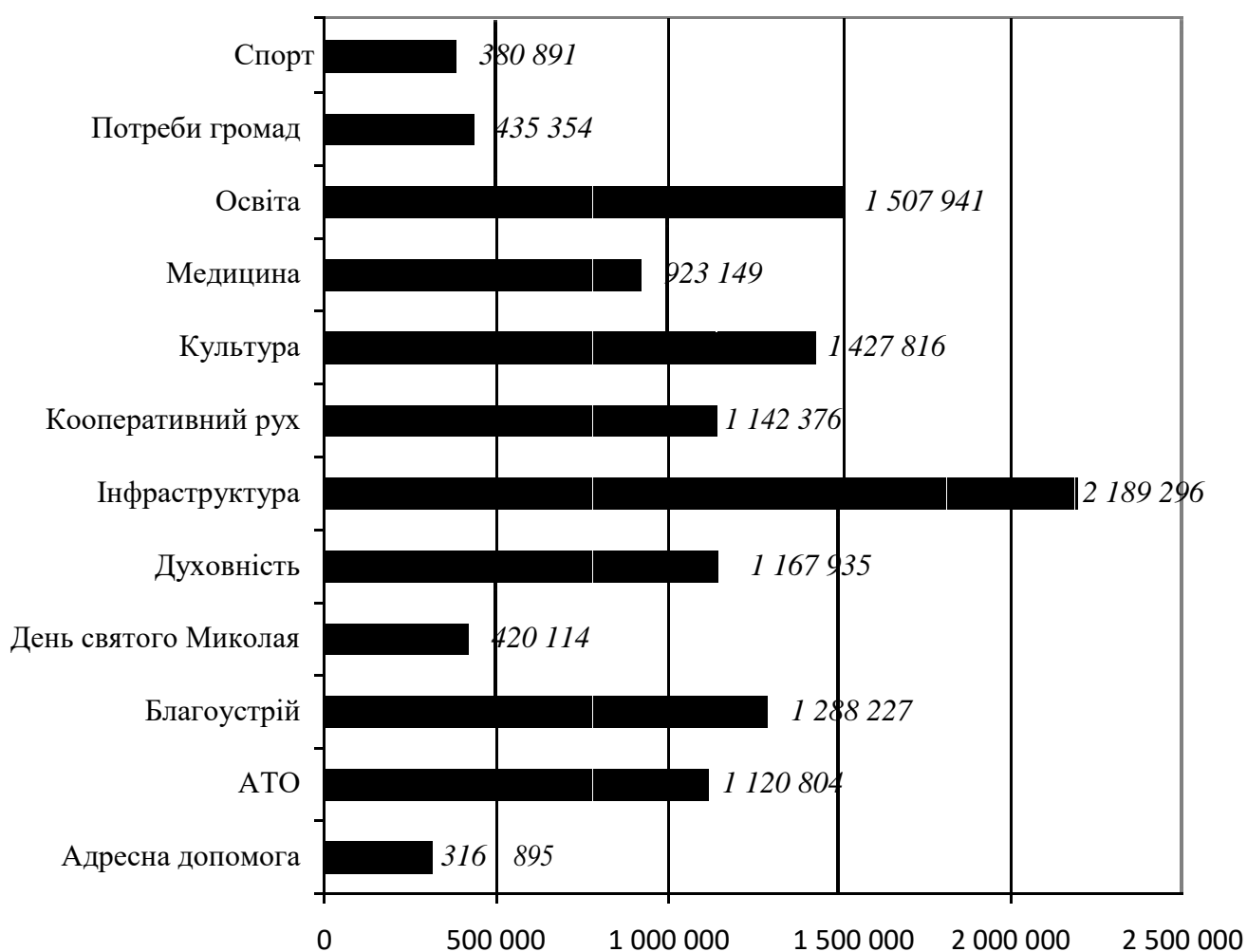
чином підприємство декларує не лише свою високу соціальну відповідальність та провадить передове агровиробництво, а й демонструє європейські стандарти ведення бізнесу, які передбачають, в першу чергу, прозорість, чесність, сплату належних податків державі, офіційне працевлаштування та заробітну плату всіх членів колективу, своєчасну виплату орендної плати пайовикам, відповідальне ставлення до природних ресурсів.

Спостерігаючи за сучасною економічною ситуацією в нашій країні, можна впевнено стверджувати, що вона потребує радикальних змін, а особливо, це стосується системи бухгалтерського обліку та звітності.

Агрохолдинг «Мрія» також інвестує свої кошти в різні області України. Річні соціальні інвестиції Компанії на Тернопільщині зросли на 1,6 млн грн. і склали 12,3 млн грн.

Серед основних соціальних проектів Агрохолдингу в регіоні – закупівля медичних рюкзаків для бійців Тернопільської артилерійської бригади (150 тис. грн.) та пілотний екологічний проект із роздільного збору сміття у містечках Зборів та Козова, на реалізацію якого спрямовано понад 300 тис. грн. Підтримав Агрохолдинг «Мрія» і медицину краю, зокрема, профінансувала проведення капітального ремонту лікарні у Великому Говиліві Тербовлянського району. Сума благодійної допомоги від Компанії склала майже 280 тис. грн. Понад 2 млн грн. за 2017 рік Агрохолдинг спрямував на реалізацію інфраструктурних проектів на території області. В першу чергу, це ремонт місцевих доріг у селах, де підприємство обробляє землі. Компанія допомогла покращити дорожнє покриття у місті Хоростків Гусятинського району, селі Вільховець Борщівського району, селах Нараїв, Біще та Рекшин Бережанського району, у Заліссі на Чортківщині, Осташівцях на Зборівщині і в Конюхах, Вибудові, Бишках та Потоці Козівського району. Окрім того, стараннями компанії у селах Турильче Борщівського району, Августівка, Глинна та Олесино Козівського району було встановлено вуличне освітлення, що дуже важливо для інфраструктури цих населених

пунктів. Агрохолдинг традиційно попіклувався і про найменших: новий дитячий майданчик отримали діти Великих Бірок Тернопільського району. Допомога Компанії була спрямована і на ремонт дитячих садочків та шкіл області. Зокрема, у спортзалі Залісецької ЗОШ, що у Збаразькому районі, повністю замінили підлогу новим і сучасним гумовим покриттям (80 тис. грн.) Фінансова підтримка «МРІІ» кооперативам на території Тернопільської області у 2017 році склала 1,14 млн грн. (Рис. 3.5).

Рис.3.6 Інвестиції у соціальні проекти ,Тернопвльська обл.

У 2017 році сума соціальних інвестицій компанії на Хмельниччині сягнула 4,4 млн грн., що на 600 тис. грн. більше, ніж у позаминулому році. Підприємство в області загалом сплатили податків на суму 74,34 млн грн. Це на 11,34 млн грн. більше за суму 2016 року.

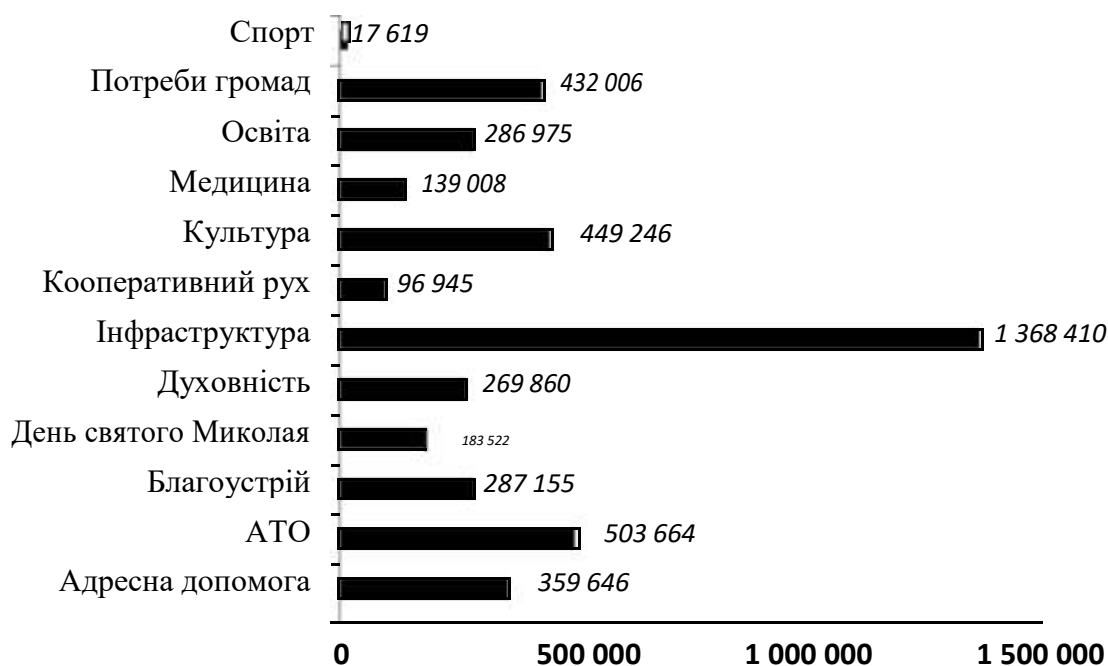

Серед основних соціальних проектів, які підтримав Агрохолдинг в 2017 році на Хмельниччині, – будівництво водогону в Чорній Чемеровецького району. Для інфраструктури села це вкрай необхідний та важливий проект, тож на фінансування робіт Компанія спрямувала понад 156 тис. грн. благодійної допомоги.

У 2017 році сума соціальних інвестицій Компанії на Хмельниччині сягнула 4,4 млн грн., що на 600 тис. грн. більше, ніж у позаминулому році.

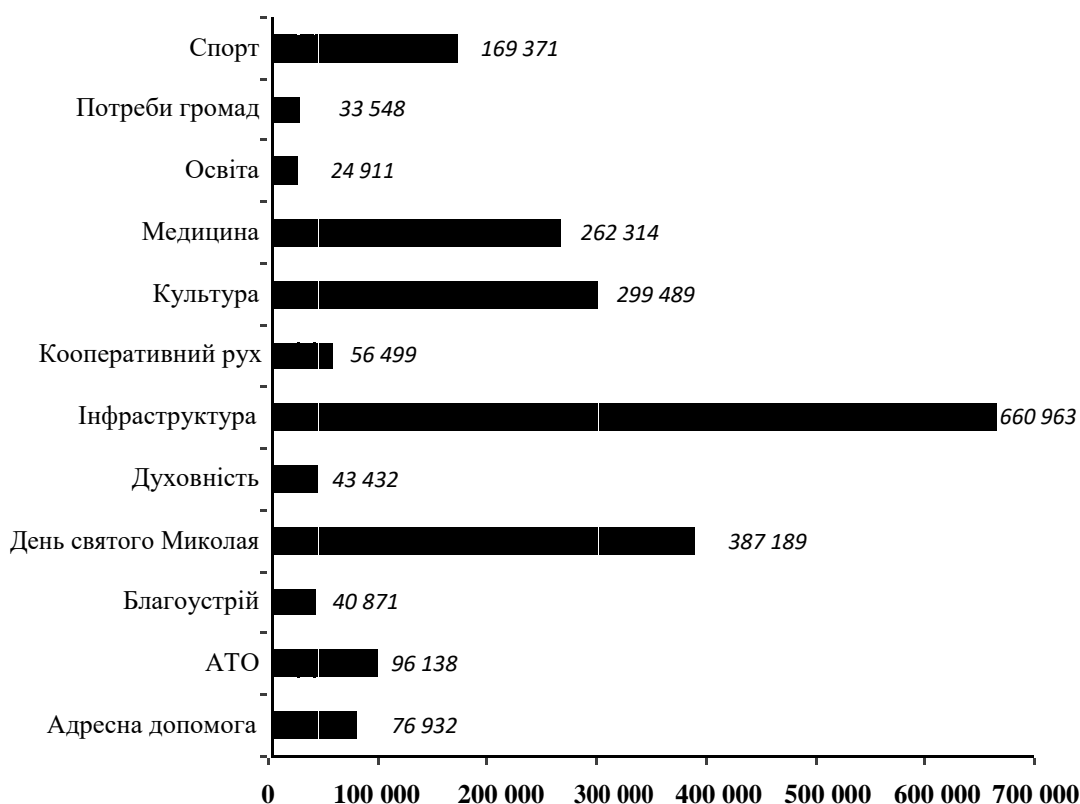
Підприємства Агрохолдингу в області загалом сплатили податків на суму 74,34 млн грн. Це на 11,34 млн грн. більше за суму 2016 року.

Серед основних соціальних проектів, які підтримав Агрохолдинг «Мрія» в 2017 році на Хмельниччині, – будівництво водогону в Чорній Чемеровецького району. На підтримку обороноздатності країни компанія у 2017 році спрямувала 503 тис. грн. 100 тис. грн. з них Агрохолдинг виділив для ремонту душового приміщення у місцевій військовій частині. Фінансова підтримка підприємства кооперативам на території Хмельницької області у 2017 році склала 96,9 тис. грн. (рис.3.6).

Рис.3.6 Інвестиції у соціальні проекти грн. , Хмельницька обл.

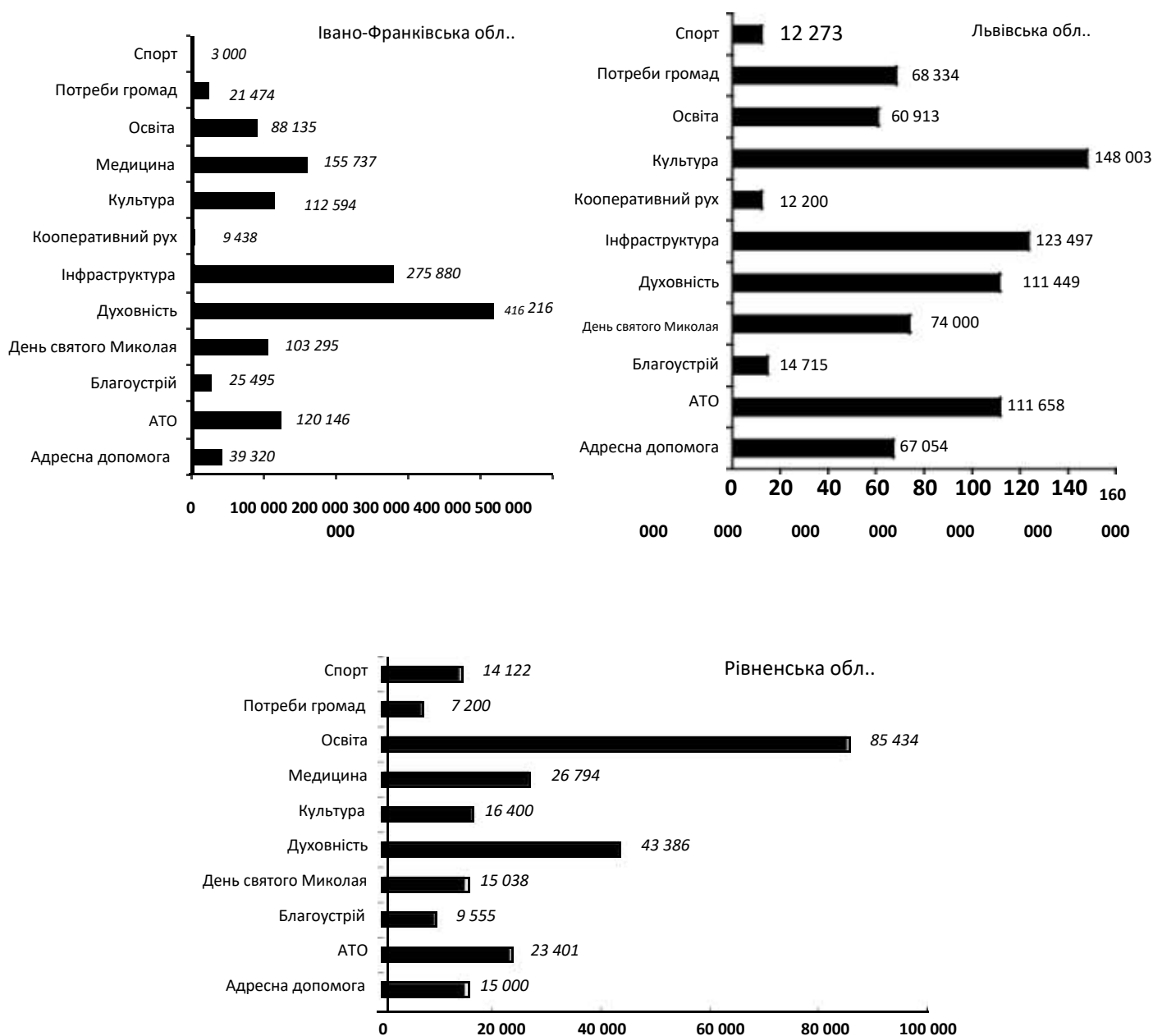
У 2017 році на Буковині Агрохолдинг «Мрія» спрямувала 2,37 млн грн. на соціальні проекти і сплатила 52,23 млн грн. податків. Серед основних соціальних проектів Агрохолдингу у Чернівецькій області – оплата розмитнення і доставки з Європи дороговартісного медичного обладнання для медичних закладів області. Зокрема, таке обладнання змогли отримати лікарні Вижницького та Глибоцького районів, на що Компанія спрямувала 190 тис. грн. благодійної допомоги. Цю ініціативу на Буковині Компанія допомагає реалізовувати вже два роки поспіль, сприяючи медичним установам краю в наближенні до європейських стандартів обслуговування пацієнтів. Майже 661 тис. грн. за 2017 рік Агрохолдинг спрямував на реалізацію інфраструктурних проектів на території Чернівецької області. В першу чергу – це ремонт місцевих доріг у селах (рис.3.7).

Рис.3.7 Інвестиції у соціальні проекти , Чернівецька обл

У 2017 році Агрохолдинг «Мрія» також спрямував значні вкладення в Івано-Франківщину, Львівщину та Рівнинщину. На Івано-Франківськ було виділено 1,37 млн грн. на соціальні проекти, на Львівську область було виділено 804 тис. грн. на Рівненську 13,29 млн грн., розглянути можна на рис.3.8.

Серед основних соціальних проектів, які підтримав Агрохолдинг, – оплата розмитнення і доставки з Європи дороговартісного медичного

Рис.3.8 Інвестиції у соціальні проекти , Івано-Франківська, Львівська, Рівненська обл.

Обладнання медичних закладів області. 275 тис. грн. за 2017 рік.

Висновки до розділу 3

1. Основною метою аудиту іноземних інвестицій у підприємствах є спрямування його регулюючого впливу на стимулювання припливу іноземних інвестицій, забезпечення інвесторів достовірною і повною інформацією про об'єкт інвестування, захист інтересів інвесторів і допомога при виборі оптимальних інвестиційних проектів, надання зацікавленим користувачам об'єктивної та своєчасної інформації про інвестиційну привабливість підприємства.

2. Ефективна організація і методика аудиту та аналізу іноземних інвестицій визначається, передусім, належним інформаційним забезпеченням. Зростання обсягів інформації потребує певної її класифікації та систематизації.

Використання підприємствами комп'ютерної техніки для ведення обліку інвестиційної діяльності зумовило необхідність дослідження особливостей аудиту в системі автоматизованої обробки даних, яка впливає на процес вивчення аудитором системи обліку і внутрішнього контролю підприємства, що перевіряється. Враховуючи особливості АСОД, організаційна структура і технічно-програмне забезпечення АСОД щодо інвестиційної діяльності не є достатніми для виявлення помилок та запобігання їм, і, відповідно, загальні аудиторські процедури перевірки інвестиційної діяльності повинні використовуватись у повному обсязі.

За попередній рік Агрохолдинг «МРІЯ» сплатив до бюджетів усіх рівнів 443,8 млн грн. податків, що на 24% більше, ніж в 2016 році, а на реалізацію соціальних проектів Благодійний фонд Агрохолдингу спрямував 21,5 млн грн., збільшивши соціальні виплати на 1,2 млн грн. Це закономірно, адже разом із відновленням Компанії та нарощуванням виробництва, відповідно, зростають і сума податкових відрахувань з боку Агрохолдингу, і

фінансова підтримка громад та наших пайовиків. Реалізуючи соціальні проекти, підприємство тісно співпрацює з місцевими мешканцями й органами влади, орієнтуючись на вирішення нагальних питань громад.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Результати дослідження дозволяють зробити наступні висновки і рекомендації, спрямовані на удосконалення методики обліку, аналізу й аудиту іноземних інвестицій:

1. Неоднозначне визначення в економічній літературі поняття «інвестиції» призводить до того, що основними дискусійними моментами є різні тлумачення вченими економістами таких понять, як об'єкт інвестування, суб'єкт інвестування, форма власності інвестицій, характер участі учасників інвестиційного процесу в інвестуванні, термін інвестування та ін. Саме тому, з метою організації ефективного обліку, аналізу й аудиту, уточнено визначення поняття «інвестиції». Під інвестиціями слід розуміти тільки ті вкладення, метою яких є отримання прибутку (доходу). Саме за цією метою потрібно відрізнити інвестиції від інших вкладень коштів.

2. Для організації ефективного обліку, аудиту і з метою комплексного аналізу важливе значення має класифікація інвестицій, яку можна проводити, виходячи з різних критеріїв – об'єктів вкладення, суб'єктів інвестування, терміну інвестування, ступеня ризику, характеру участі в інвестуванні та ін. Привертає увагу той факт, що у П(С)БО 12 відсутній розділ, присвячений класифікації та визнанню інвестицій. Внаслідок такого непослідовного підходу у вітчизняному обліку через відсутність нормативно затвердженої класифікації інвестицій, як альтернатива, пропонується удосконалена класифікація фінансових інвестицій з врахування їх іноземного надходження.

3. В результаті дослідження виділено три етапи обліку, аналізу і аудиту інвестиційної діяльності: 4) «Радянський етап» обліку і аналізу інвестиційної діяльності (до 1991р.); 5) Етап обліку і аналізу інвестиційної діяльності до реформування системи бухгалтерського обліку і звітності в

Україні (1991-1999рр.); 6) Етап реформування обліку і аналізу інвестиційної діяльності (з 1 січня 2000 року). Кожен з цих історичних етапів обліку, аналізу та аудиту інвестиційної діяльності має свої переваги та недоліки. Проте, найголовнішим досягненням останнього десятиріччя у сфері обліку і аналізу інвестиційної діяльності в нашій країні є те, що відбувся перехід від затратного методу трактування інвестицій до сприйняття інвестиційної діяльності як динамічного процесу, відокремленої іноземних інвестицій як окремої економічної категорії. Проте на сьогодні існують проблемні питання щодо обліку, аналізу та аудиту іноземних інвестицій. В першу чергу це відсутність належно організованого обліку операцій з іноземними інвестиціями, яке характеризується недосконалістю облікової політики підприємства. Різноманітність варіантів ведення обліку інвестицій призводить до певних незручностей у регламентації цієї ділянки обліку в нормативних документах, виникають труднощі в освоєнні методології та організації обліку.

4. Регламентовані вітчизняними нормативними документами методи оцінки інвестицій відповідають методам, які запропоновані МСФЗ. Розроблено структурно-логічну схему оцінки та обліку іноземних інвестицій з відображенням операцій іноземного інвестування на рахунках бухгалтерського обліку та у фінансовій звітності підприємства. При вивченні конкретних методів переоцінки інвестицій встановлено, що основною причиною, через яку система переоцінки не знайшла використання у вітчизняній практиці обліку, є протиріччя в існуючих нормативних документах, що регламентують використання того чи іншого методу, а також відсутність механізму переоцінки як такого.

5. Ефективне формування інформаційного забезпечення аудиторського контролю іноземних інвестицій безпосередньо пов'язане з удосконаленням організації і методики обліку інвестицій на рівні підприємства. Запропоновано такі шляхи його удосконалення: впровадження в практику обліку на досліджуваному підприємстві порядку реєстрації операцій

інвестування, орієнтованого на взаємозв'язок рахунків фінансового і управлінського обліку; організація і налагодження методики обліку в розрізі інвестиційних проектів; максимальне розкриття інформації про об'єкти іноземних інвестицій та джерела їх фінансування у системі фінансового обліку.

6. Головним напрямом розвитку бухгалтерського обліку в ринкових умовах господарювання є підвищення його оперативності, прийняття економічно обґрунтованих та ефективних рішень у даний час і на перспективу. Орієнтація розвитку обліку іноземних інвестицій повинна бути спрямована на задоволення інформаційних потреб управління, що досягається шляхом використання сучасних технологій обробки інформації. Визначено основні організаційні принципи побудови системи автоматизованого бухгалтерського обліку; запропоновано додати функцію обліку інвестицій в поширені програмні продукти автоматизації бухгалтерського обліку;

7. Ефективна організація, методика аналізу та аудиту іноземних інвестицій визначається, передусім, належним інформаційним забезпеченням. Зростання обсягів інформації потребує певної її класифікації та систематизації. На основі розглянутої вітчизняної і зарубіжної літератури та вітчизняного законодавства запропоновано класифікацію інформаційного забезпечення процесу аналізу та аудиту іноземних інвестицій за такими ознаками: зміст інформації, характеристика об'єкту аудиту, суб'єкт аудиту, джерело отримання, спосіб відображення, ступінь інформаційної деталізації, період формування інформації, спосіб подання, ступінь деталізації, об'єкта інвестування, рівень доступності, спосіб фіксації, одиниця виміру та галузева направленість. Систематизацію джерел інформації аудиту інвестицій автором здійснено із врахуванням стадій процесу аудиту (початкова, дослідна і завершальна) та підходів до процесу аудиту (підтверджувальний, системно-орієнтований та ризико-орієнтований). Це допоможе аудиторіві краще зорієнтуватися у великому обсязі та спектрі інформаційного

забезпечення та правильному і ефективному його використанні при отриманні достовірних аудиторських доказів.

8. Для розробки низки важливих аспектів методики проведення аудиторської перевірки іноземних інвестицій сформульовано та визначено його мету, завдання, об'єкти, суб'єкти, склад аудиторських процедур і послідовність дій аудитора на кожній стадії аудиторського процесу. Визначено робочі документи аудитора відповідно до стадій аудиту, а саме план і програму аудиту інвестицій, анкету оцінки системи внутрішнього контролю інвестиційної діяльності досліджуваного підприємства.

Список використаних джерел

1. Дерун І.А. Сутність фінансових інвестицій та гармонізація їх обліку з міжнародними стандартами фінансової звітності [Електронний ресурс] / І. А. Дерун // Сталій розвиток економіки. – 2013. – №1. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/sre/2013_1/280.pdf.
2. Бланк И. А. Финансовый менеджмент: учеб. пособие. 2-е изд., перераб. и доп. Киев: Эльга, Ника-Центр, 2007. 653 с
3. Бланк, И. А. Инвестиционный менеджмент [Текст] : учебный курс /И. А. Бланк. —2-е изд., перераб. и доп. — К. : Эльга, 2004. — 550с.
4. Борисов О. Аудит финансовых инструментов в соответствии с МСА. Методический журнал МСФО и МСА в кредитной организации. 2017. URL: http://www.reglament.net/bank/msfo/2017_2/get_article.htm?id=5106
5. Буянов В.П. Управление рисками (рискология)/ В.П. Буянов, К.А. Кирсанов, Л.А. Михайлов. – М.: Экзамен, 2002. – 384 с.
6. Вахрин П. И., Нешиной А. С. Инвестиции: учебник. 3-е изд. М.: ИТК Дашков и К, 2005. 380 с
7. Вітлінський В. В., Верченко П.І. Аналіз, моделювання та управління економічним ризиком: Навч.-метод. посібник для самоств. вивч. дисц. – К.: КНЕУ, 2000. – 292 с.
8. Деньга С.Н. Вложения капитала в предприятие: подход с точки зрения объекта вложений капитала // Бухгалтерский учет, анализ и аудит: история, современность, перспективы: сборник научных статей к 60-летию кафедры бухгалтерского учета, анализа и аудита в промышленности учетно-экономического факультета БГЭУ / Г.В. Савицкая [и др.]. – Минск: БГАТУ, 2013. – С. 102–109.
9. Долан Э. Дж. Рынок: макроэкономическая модель / Э. Дж. Долан, Д. Линей. – СПб., 1992. – 369 с.

10. Дропа Я., Чабан І. Податкове навантаження та його вплив на економіку України // Формування ринкової економіки в Україні. – 2009. – Вип.19. – С. 213-218.
11. Закон України “Про зовнішньоекономічну діяльність” від 16.04.1991 р. № 959-ХІІ, зі змінами і доповненнями .
12. Закон України “Про режим іноземного інвестування” від 19.03.1996 р. № 93/96- ВР, зі змінами і доповненнями .
13. Замасло О. Податковий механізм стимулювання інноваційної діяльності в Україні // Формування ринкової економіки в Україні. – 2009. – Вип.19. – С. 235-240
14. Інвестиційна діяльність аграрних підприємств: інструменти та управління: колект. монографія / С. І. Дем'яненко [та ін.]. – К.: КНЕУ, 2015. – 250 с.
15. Інформаційні системи бухгалтерського обліку: Підручник // Ф.Ф. Бутинець, С.В. Івахненко, Т.В. Давидюк, Т.В. Шахрайчук; За ред. Ф.Ф. Бутинця; – Житомир: Рута, 2002. – 544 с.
16. Карлмайк Д.Р. Стандарты и нормы аудита: Пер. с англ. / Д.Р. Карлмайк, М. Бенис. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 2005. – 527 с.
17. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости, процента и денег // Антология экономической классики. – М., 1993. – 362 с.
18. Кемпбелл Р. Макконнелл Аналітична економія: принципи, проблеми і політика. Макроекономіка. Ч. 1. : Пер. з англ. / Р. Макконнелл Кемпбелл, Л. Брю Стенлі. – Львів.: Просвіта, 1997. – 672 с.
19. Кірсанова В. В. Обліково-аналітичні інструменти управління реальними інвестиціями підприємства у процесі інноваційного розвитку: монографія / В. В. Кірсанова, Л. О. Волощук, С. В. Філіппова. – Одеса: Апрель, 2015. – 197 с
20. Ковалев В. В. Методы оценки инвестиционных проектов. – М.: Финансы и статистика, 1998. – 144 с

21. Коваленко В. В. Фінансові ризики та шляхи їх мінімізації: Правовий аспект: Монографія/ В. В. Коваленко, А. Т. Ковальчук. – К.: Знання, 2011. – 319 с.
22. Коваль Н.І. Методика бухгалтерського обліку фінансових вкладень [Електронний ресурс] /Н.І. Коваль // Вісник Сумського національного аграрного 117 університету Серія «Фінанси і кредит», 2017. – № 1. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/Vsnau/FiK/2017_1/18Koval.pdf
23. Кожушко Л. Ф. Управління інвестиційним потенціалом підприємств аграрного виробництва на осушуваних землях: монографія / Л. Ф. Кожушко, А. С. Щербакова. – Рівне: Свиначук Р. В. [вид.], 2016. – 222 с.
24. Козловський С. В. Фінансова математика: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – К.: Знання України, 2006. – 308 с.
25. Козырев А. Н., Макаров В. Л. Оценка стоимости нематериальных активов и интеллектуальной собственности. – М.:Интерреклама, 2003. 152 с.
26. Комлик М.О. Розвиток ринку фінансових інвестицій в Україні / М.О. Комлик // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. Випуск 8. – Черкаси:ЧДТУ, 2003. – 292 с.
27. Концепція розвитку бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту в Україні: монографія/З.-М. В. Задорожний, Я. Д. Крупка, І. Я. Омецінська та ін. Тернопіль: ТНЕУ, 2015. 320 с
28. Кравцов И.И. Полные капитальные вложения в отрасли промышленности / И.И. Кравцов. – М.: Наука. – 1973. – С. 44-45
29. Крупка Я.Д. Облік інвестицій. Монографія. – Тернопіль: Економічна думка, 2001. – 302 с. 38. Крупка Я.Д. Прогресивні методи оцінки та обліку інвестиційних ресурсів. – Тернопіль: Економічна думка, 2000. – 354 с.
30. Крупка Я.Д. Фінансовий облік : підручник / Крупка Я.Д., Задорожний З.В., Гудзь Н.В., Денчук П.Н., Починок Н.В., Микитюк Н.Я.,

Романів Р.В. – 4-те вид., доповн. та переробл. – Тернопіль : ТНЕУ, 2017. – 451 с.

31. Крючкова І. Р. Інноваційно-інвестиційна діяльність промислового підприємства: симбіоз економічного оцінювання та залучення джерел фінансових та альтернативних ресурсів: монографія / І. Р. Крючкова, С. В. Філіппова. – Одеса: Бондаренко М. О., 2015. – 189 с.

32. Кужельний М.В. Теорія бухгалтерського обліку / М.В. Кужельний, В.Г. Лінник. – К.: КНЕУ, 2001. – 334 с.

33. Кузьмін Є. С. Ефективність інвестицій підприємств молочної промисловості: монографія / Є. С. Кузьмін. – К.: Нац. наук. центр "Ін-т аграр. економіки", 2015. – 252 с.

34. Легенчук С.Ф. Багатоваріантність в бухгалтерському обліку: історикотеоретичні аспекти : монографія / С.Ф. Легенчук. – Ж. : ЖДТУ, 2017. – 204 с.

35. Легенчук С.Ф. Документування в бухгалтерському обліку: процесний підхід : монографія / С.Ф. Легенчук. – Івано-Франківськ : Видавець кушнір Г.М., 2016. – 228 с.

36. Литвин Ю.Я. Бухгалтерський облік у сільському господарстві / Ю.Я. Литвин, П.Я. Хомин, В.С. Совінський та інші. – Тернопіль: Чарівниця, 1995. – 374 с. 118

37. Лістрова С. Застосування нових субрахунків для обліку: відповіді на актуальні запитання / С. Лістрова // Все про бухгалтерський облік. – 2017. – №41. – 2017. – С.18-21.

38. Лучко М. Р. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах: навч. посіб. / М. Р. Лучко, І. Д. Бенько. – Тернопіль : ТНЕУ, 2016. – 370 с.

39. Лучко, М. Р. Консолідація фінансової звітності [Електронний ресурс] : навч. посіб. / М. Р. Лучко, С. Р. Яцишин. - Тернопіль : ТНЕУ, 2017. - 281 с. Режим доступу : <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/28695>

40. Макарова Н.Н. Современные концепции формирования учетной политики для целей бухгалтерского учета: монография / Н.Н. Макарова. – М.: Финансы и статистика, 2009.-152 с.

41. Маркс К. Сочинение: в 30 т. / К. Маркс, Ф. Энгельс – М.: Госполитиздат, 1960. – М. 23. – 907 с.

41. Мертенс А. В. Инвестиции: Курс лекций по современной финансовой теории / Мертенс А. В. – К.: Киевское инвестиционное агентство, 1997. – 416 с.

42. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 32 (МСБО 32).
Фінансові інструменти: подання. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_029/para2#n2

43. Міжнародний стандарт фінансової звітності 9 (МСФЗ 9).
Фінансові інструменти. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_016/para2#n2

44. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Электронный ресурс]: [от 07.02.2013 № 73 (утверждено Министерством финансов Украины) (ред.27.06.13)]. – Режим доступа: <http://www.buhgalter911.com/Res/NPSBO/NPSBO1.aspx>

45. НП(С)БО в державному секторі 133 «Фінансові інвестиції»/Нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку в Україні. Державний сектор. 322 с. URL: https://buhgalter911.com/public/uploads/normativka/Standart_gossektor/normativ_buh_derj_2015.pdf

Облік в галузях економіки (в схемах і таблицях) [Текст] : навч. посіб. / З. В. Задорожний, Є. К. Ковальчук, В. М. Панасюк, О. Г. Бродовська. - Тернопіль : Економічна думка ТНЕУ, 2012. - 200 с.

Облік і звітність за міжнародними стандартами [Текст] : навч. посіб. / З. В. Задорожний, В. М. Панасюк, Є. К. Ковальчук, В. Ю. Бродовський. - 2-ге вид., переробл. і доповн. - Тернопіль : ТНЕУ, 2014. - 446 с.

46. Озеран В.О. Бухгалтерський облік – інформаційна база системи управління / В.О. Озеран, Й.В. Канак // Вісник ЖДТУ. Економічні науки. – 2016. – № 13. – С. 31-35.

47. Оцінка економічної ефективності операційної та інвестиційної діяльності підприємств: [монографія] / [В. Я. Нусінов та ін.]; за заг. ред. В. Я. Нусінова. – Кривий Ріг: Чернявський Д. О. [вид.], 2013. – 248 с.

48. Павловська Л. Д. Інвестиційне забезпечення економічного розвитку сільськогосподарських підприємств: монографія / Л. Д. Павловська, М. Ходаківський. – Житомир: Полісся, 2015. – 235 с. 47. Прохорова В. В. Формування конкурентної стратегії підприємств на засадах інноваційно-спрямованого інвестування: монографія / В. В. Прохорова, В. М. Проценко, В. І. Чобіток. – Херсон: Грінь Д. С. [вид.], 2016. – 287 с.

Панасюк В. М. Формування інформаційно-аналітичної бази підприємства / В. М. Панасюк, Н. М. Підлужна // Проблеми економіки України: Збірник наукових праць: Вип. 11 / Відп. За Вип. проф. М.С.Пушкар. – Тернопіль, 2006. – С.79-83.

Панасюк, В. М. Інформаційна система управління соціальною інфраструктурою регіону [Текст] / В. М. Панасюк // Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні: матеріали V міжнар. наук.-практ. конф. [м. Тернопіль, 31 травня-01 червня 2018 р.] / редкол. : О. В. Адамик, В. А. Дерій, З. В. Задорожний [та ін.]. - Тернопіль: ТНЕУ, 2018. - С.327-330.

Панасюк В. М. Аналіз ефективності інноваційної діяльності промислових підприємств із використанням економіко-математичного моделювання / В. М. Панасюк, О. М. Черешнюк, Т. В. Лендюк // Сучасні проблеми інформатики в управлінні, економіці, освіті та подоланні наслідків Чорнобильської катастрофи: [матеріали XV Міжнародного наукового семінару, Київ – оз. Світязь, 4–8 липня 2016 року] / за наук. ред. д.е.н., проф. М. М. Єрмошенка; Національна академія управління ; Міжнародна академія інформатики. – К.: Національна академія управління, 2016. – С. 288–291

49. Пачоли Лука Трактат о счетах и записях. Издание подготовил Соколов Я. – М.: Статистика, 1974. – 160 с.
50. Податковий кодекс України, затверджений Верховною Радою України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
51. Политическая экономия. Экономическая энциклопедия: в 7 т. М.: Наука. 1968. – Т. 1. – 548 с.
52. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 “Вплив змін валютних курсів” [Текст] : затверджено наказом Міністерства фінансів України від 10.08.2000 р. № 93
53. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції» : затв. наказом Міністерства фінансів України від 26.04.2000 р. № 91 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
54. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку П(С)БО 15 «Дохід», затв. Наказом Міністерства фінансів від 29.11.1999 р. № 290 [Електроннийресурс].–Режимдоступу:
55. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку П(С)БО 19 «Об’єднання підприємств», затв. Наказом Міністерства фінансів від 07.07.1999 р. № 163 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z3567-02>.
56. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку П(С)БО 7 «Основні засоби», затв. Наказом Міністерства фінансів від 27.04.2000 р. № 92 [Електроннийресурс].–Режимдоступу:
57. Попович В. Міжнародні стандарти фінансової звітності: необхідність запровадження / В. Попович // Економічний аналіз – 2011. – Вип. 9. – Ч. 3. – С. 245-246.
58. Постанова ВР України «Про Рекомендації парламентських слухань на тему «Національна інноваційна система України: проблеми формування та реалізації» від 27.06.2007р. № 1244-V// www.rada.gov.ua

59. Про інвестиційну діяльність [Електронний ресурс]: [від 18.09.1991 р. № 1560-ХІІ (прийнятий Верховною Радою України) (ред. від 11.08.2013)] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>

60. Про інвестиційну діяльність [Текст] :закон України // Відомості Верховної Ради України. - 1992. — №10.

61. Рудницький В.С. Інформаційне забезпечення аудиту інвестицій та його класифікація / В.С. Рудницький, Р.В. Бойко // Торгівля і ринок України: Темат. зб. наук. пр. – Донецьк: Дон дует, 2012. – № 17 т. 3. – С. 239-246.

62. Сагова С.В. Деякі особливості застосування методу участі в капіталі для обліку інвестицій / С.В. Сагова // Фінанси, облік і аудит: Зб. наук. праць. – Вип.1 / Відп. ред. А.М.Мороз. – К.: КНЕУ, 2013. – С.281– 287.

63. Самуэльсон, П. Экономика. Вводный курс [Текст]. В 2-х т. / П. Самуэльсон. - М.: Прогресс, 1994.— Т.2. - 415 с.

64. Соколов Я.В. Бухгалтерский учет: от истоков до наших дней / Я.В. Соколов. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1996. – 638 с.

65. Сословський В. Г. Активізація участі банків у кредитуванні інвестиційної діяльності підприємств: монографія / В. Г. Сословський, О. В. Москаленко, І. В. Соколовська. – К.: УБС НБУ, 2013. – 179 с.

66. Стандарти аудиту та етики. 2013 МФБ. – К.: Паритет-інформ, 2013. – 712 с. 64. Сук Л.К. Фінансовий облік : навч. посіб. – 3-тє, переробл. і доповн. / Л.К. Сук . – К. : Знання, 2016. – 664 с.

67. Ткаченко Т. Порівняльний аналіз податкового навантаження в економіці України та країнах з розвинутою ринковою економікою// Формування ринкової економіки в Україні. – 2009. – Вип.19. – С. 460-464.

Управління процесом інвестування на підприємствах будівельної галузі: монографія / Н. І. Верхоглядова [та ін.]. – Дніпропетровськ: Дробязко С. І., 2015. – 143 с.

68. Финансово-экономический словарь / Под ред. М. Г. Назарова. – М.: Финстатинформ, 1995. – 224 с.

69. Фінансова енциклопедія/ О.П. Орлюк, Л.К. Воронова, І.Б. Заверуха [та ін.]; за заг. ред. О.П. Орлюк. – К.: Юрінком Інтер. – 2008. – 472 с.

71. Формування та використання інвестиційних портфелів підприємства: методологія та інструментарій: монографія / Кузьмін О. Є. [та ін.]. – Львів: Центр Європи, 2017. – 189 с.

Хаблюк, О. Визначення критеріїв оцінки безпеки та ефективності роботи підприємств [Текст] / О. Хаблюк, С. Яцишин // Система контролю в умовах глобалізації : закономірності та протиріччя : зб. тез доп. наук.-практ. конф. / ред. кол. : Я. Д. Крупка, М. С. Пушкар, С. І. Шкарабан [та ін.] ; відп. за вип. М. С. Пушкар. - Тернопіль : ТНЕУ, 2010. - С. 207-212. <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/10668>

72. Хрущ Н.А. Методи оцінки фінансових інвестицій залежно від їх виду / Н.А. Хрущ, О.М. Семенюк // Вісник Хмельницького національного університету. – 2014. – № 6, Т.1. – с. 196-199.

73. Череп А. В. Напрями забезпечення ефективності управління інвестиційною діяльністю в інноваційний розвиток підприємств машинобудування: монографія / Череп А. В., Кушнір С. О. – Запоріжжя: ЗНУ, 2015. – 211 с.

74. Чечуліна О. Фінансові інвестиції: визначення, застосування, облік. Бюджетна бухгалтерія. 2017. № 24/1. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/bb/2017/june/issue-24/1/article-28531.html>

75. Шарп У. Инвестиции: пер. с англ. / У. Шарп, Г. Александер, Дж. Бейли. – М.: Инфра-М, 2003. – 1028 с.

76. Экономическая энциклопедия. Политическая экономия / Гл. ред. А. М. Румянцев. – М., 1972. – 745 с.

77. Яцишин С. Р. Визначення суті та регулювання діяльності дочірнього підприємства у нормативно-правових актах України як складові економічної безпеки / С. Р. Яцишин // Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку» : II Міжнародна науково-практична конференція (м. Чернігів, 30 листопада 2016

p.) : тези доповідей. – Чернігів : Черніг. нац. технол. ун-т, 2016. – С. 171-173.

<http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/16921>

78. Яцишин С. Р. Методика і технологія консолідованої фінансової звітності / С. Яцишин // Ефективна економіка. Електронне наукове фахове видання. Випуск № 8, 2016. Режим доступу:

<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5113>

79. Яцишин, С. Р. Форми реорганізації підприємств у процесі укрупнення / С. Р. Яцишин, І. Д. Бенько // Сталий розвиток економіки. - 2015. - № 2. - С. 98-108.

80. Яцишин С. Р. Консолідація фінансової звітності: автоматизація процесу формування / С. Яцишин // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – Випуск № 14. Грудень 2016 р. Електронне фахове видання. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/14-2016/209.pdf>

81. Яцишин, С. Р. Ознаки міжнародної системи бухгалтерського обліку / Світлана Яцишин // Формування інформаційного потенціалу бухгалтерського обліку, контроль, аналіз та аудит в умовах глобальних економічних змін : матеріали міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. ПДАТУ [Кам'янець-Подільський, 18-19 квітня 2013 р.] – Тернопіль : Крок, 2013. – С. 202-205. <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/17214>